

EESTI

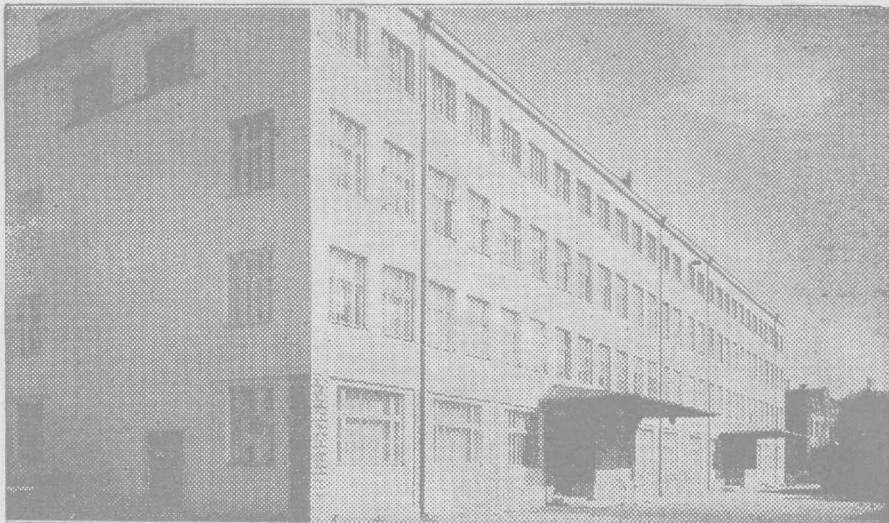
35_s

PORDILEHT

Nr. 7

JUULI

19

Pildil on toodud ETK tubakatehase hoone, mis praegusel kujul valmis kevadel. Tehase laiendamisel on silmas peetud kõiki tubakatööstuse viimase aja nõudeid ja on loodud vajalikud eeldused esmajärguliste tubakatoodete valmistamiseks

Ahto • Viking • Eva • Pallas

Kõrgekvaliteedilised suitsud rahva omatööstusest

Väär on arvamine

nagu ei sobiks väikese summaga
panka minna hoiuarvet avama

Ühispangad ja laenu-hoiukassad

avavad hoiuarveid igasuguse summa suuruses

Seepärast avage juba täna

hoiuarve lähemas ühispangas, hoiulaenu kassas või

ÜHISTEGELISES KESKPANGAS

EESTI RAHVAPANGAS

TALLINN, S.-KARJA TÄN. 19

SPORDILEHT

EESTI

Nr. 7

JUULI

1940

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel üks kord kuus. Toimetus ja talitus: Tallinn, Múürivahe 22-2. Talitus avatud iga áripáev kl. 9—3. Telefonid: talitus — 468-88, toimetaja — 444-28.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr., úksiknumber 35 snt.
Válistamaale aastaks 6 krooni, 1/2 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Toimetaja: AADU ADARI.

SPORDITEADUSLIK
K U U K I R

21. AASTAKA

Spordirahvas ja murrang riiklikus elus

Vabariigi Presidendi otsusega 5. juulist s. a. on riiklikel kaalutlusil määratud Riigivolikogu uue koosseisu valimised ja Riiginõukogu uue koosseisu kujundamine. Valimiste läbiviimine peab toimuma võimalikult kiirelt, sest praegune aeg nõuab, et rahvas oma esindajate kaudu saaks avaldada oma seisukohti praegu riigielus asetleidvate ja tekkivate kiirete poliitiliste sündmuste kohta. Seepärast on ka Vabariigi Valitsusele tehtud ülesandeks lühendada kehtivas Valimisseaduses ettenähtud valimiste tähtsusaegu, et neid kohandada praegusele erakordsele ajale. Vabariigi Valitsus ongi teinud korralduse, mille järgi Riigivolikogu valimised toimuvad 14. ja 15. juulil s. a.

Uute riigikoguvallimiste väljakuulutamise puhul korraldati Tallinnas 6. juunil s. a. esimene selgitav valimisemeleavaldus, mille organiseerijaks olid Eestimaa Kommunistlik Partei ja Eesti Ametühingute Keskkliit. Meeleavalduseks oli Vabadusväljak tulvil töötavast rahvast ja sõjaväeosadest. Ka väljaku ümbruskond oli tihedamini palistatud kui vahest kunagi varem. Pärast Eesti Ametühingute Keskkliidu esimehe A. A. Beni sissejuhatavat sõnavõttu esines pikema kõnega Eestimaa Kommunistliku Partei esindajana K. Säre. Hiljem siirdus rahvas rongkäigus Toompea lossi esisele platsile, et tuua tervitusi Vabariigi Valitsusele. Rõdule ilmusid Vabariigi Valitsuse liikmed eesotsas peaministri J. Varesega, kes esines kõnega, mille lõpul ta tegi teatavaks, et Vabariigi Valitsus on otsustanud enda ja kogu Eesti töötava rahva nimel saata tervitustelegrammid maailma rahvaste juhuile Stalinile ja Nõukogude Liidu pea- ja väliskomissarile Molotovile. Nendes telegrammides toonitatakse sõprust ja tihedat liitu Eesti Vabariigi ja Nõukogude Liidu vahel.

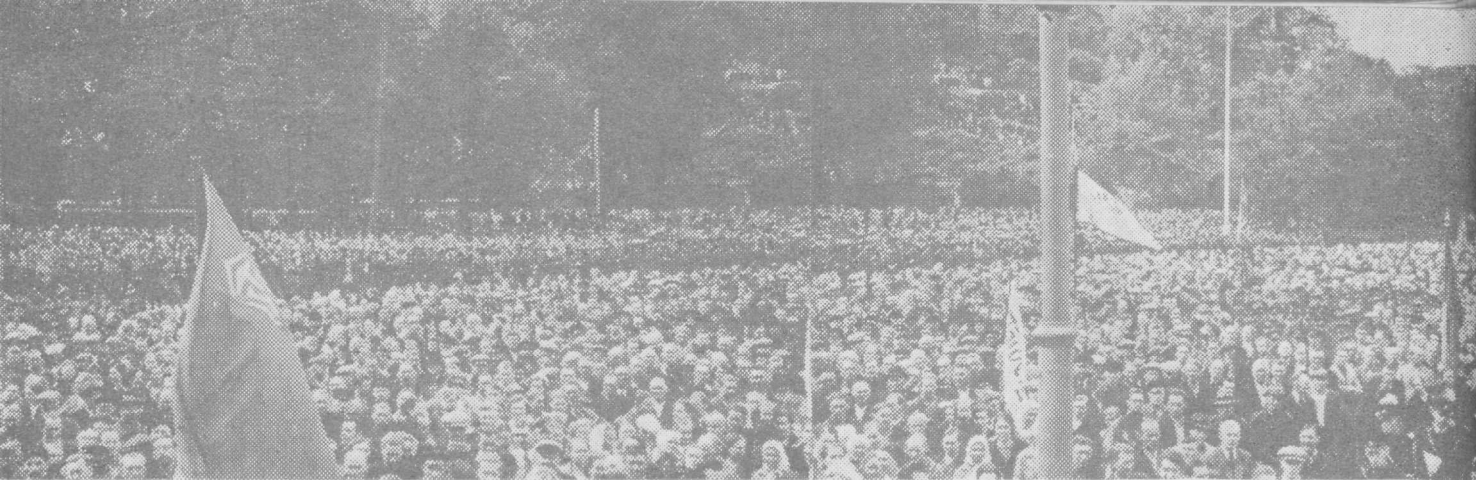
Meeleavaldusel oli välja toodud ka vanu võitluslippe, milledest osa oli lehvunud juba 1905. a. Esines ka rebestunud lippe, sest aegade kestes on paljudki

lipud üle elanud raskeid tuuli ja torme. Lippude hulgas oli aga rohkesti ka neid, mis olid esmakordselt lehvunud ka siis, kui kehakultuur meie rahva hulgas oli astumas oma esimesi samme ja kui alles pioneerlikult rajati teid rahva heaolu parandamiseks ka kehalise kasvatuse teel. Tänapäeval on kehakultuuri liikumine muutunud endastmõistetavalt vajalikuks teguriks, kuid meil Eestil on niipalju selles suunas alles välja kujundamata. Praegune Vabariigi Valitsus on teostavatele võetavate reformide kaudu avaldanud kindlat tahet parandada ka kehalise kasvatuse olukorda meie rahva hulgas. Selles osas on oodata suuri uuendusi, sest niipalju kui ka meie rahvas varem on saanud tegutseda kehalise kasvatuse alal, olid selleks pakutud võimalused minimaalsed ja sageli vahest isegi ühekülgised. Nüüd aga võetakse ette põhjalikud reformid kõigi rahvakihtide olukorra parandamiseks, eeskätt aga nende suhtes, kes varem olid jäetud vaeslapse ossa.

Meeleavaldusel esitatud üleskutses, milles kutsutakse kõiki töölisi, talupoegi, intelligentsi ja kõiki meie kodumaa ausaid isamaalasi valimistel liituma ühise platvormiga, on 15-nes sisepoliitika alal avaldatud nõudmises toonitatud ka sotsiaalse heaolu suhtes laialdaste abinõude tarvituselevõtmist. Ja nagu selles suunas juba enne mainitud üleskutset on avaldatud, kuulub siia ka kehalise kasvatuse alal paremate võimaluste loomine mitte üksnes ülalt alla nagu varem, vaid ka alt üles.

Spordirahvas on segunenud niikuinii meie kõikidesse rahvakihtidesse. Eriliselt tunneb ta aga rõõmu selle üle, et kehalise kasvatuse rindel võib ta kindlasti oodata uusi suuri hüvesid. Tihe kontakt kultuurelu alal Nõuk. Liiduga eeldab ka seda, et võetakse arvesse neid häid eeskujusid, mida meie kehalise kasvatusele pakub Nõuk. Liidu kehalise kasvatuse korraldus.

A. ADARI.

Suur valimistemeleavaldus 6. juulil s. a. Vabadusväljakul mõõdus

UUE NALGE OOTEL

21. JUUNI sündmused ja oodatud murrang meie riiklikus elus ilmkindlasti kajastuvad hooguandvalt ka kehalise kasvatuses ja spordiliikumise arengule. Nii paljudki üritused, millede pärast varem tuli asjata võidelda, hakkavad nüüd leidma lahendust üldiste reformide kaudu, millede väljatöötamisele ja teostamisele uus ja laia usalduskonna võinud Vabariigi Valitsus on asunud. Selles teadmises et uus Vabariigi Valitsus on endale südamelähedasemaks teinud kogu rahva heakäekäigu, millesse endastmõistagi kuulub hoolitsemine ka kehalise kasvatuses eest, kogu spordirahvas õnnitleb ja tervitab uut Vabariigi Valitsust ja tema juhte.

Meil tarvitseb vaid meenutada, et nende hüvede kõrval, mida varemad vabariigi valitsused olid sunnitud pakkuma minimaalsete nõudmistega vaigistamiseks, püüti teatud poolt kord ka kehalist kasvatusi muuta väikese võimukandjate grupi käsilaseks. Kas polnud see ilmne siis, kui 1938. a. hakati Eesti Võimlejate Liidu tolleaegse juhatuse taotlemisel, milleks kasutati ka tolleaegse peaministri toetust, meie kehalist kasvatusi kiskuma n.-n. isamaaliidu sõiduvette. Kui siis spordiajakirjandus tõstis selle vastu sõda, järgnes ähvardusi propagandatäituse kaudu ning anti mõista, et spordiajakirjandusel oleks sobivam vaikida kõigest. Õnneks jätkus meie spordiliikumise juhtidel meekindlust liikumist purustada ähvardavale aktsioonile vastuhakkamiseks, kusjuures aktsioon ei vaibunud siiski varem kui tolleaegne peaminister sunniti taandumisele.

Oma mõjuatlused teatava valitsusringkonna poolt olid ka sellele, et viibis koostöö platvormi leidmine Eesti Spordi Keskliidu ja Eesti Töölisspordi Liidu vahel.

Tänu ainult sellele asjaolule, et spordirahva enda ja tema juhtide töötahe oli tugev ja kindel, suudeti hoolimata igasugustest vapustustest ja mõjuatlustest ning ka killustatud olekust edasi rükkida. Põhipüüdeks jäi, et kehalise kasvatuses alal hoolitsetaks kogu rahva eest, ja seda tehti nii, kuidas olukord vähegi lubas. Ei heidutanud ka see, et rahva enamuse üle valitsev vähemust esindav riigivolikogu võttis vastu seadusi, mis valusalt riivasid Eesti Spordi Keskliidu üritusi. Tuli sellega leppida kui paratamatusega ja ootama jääda paremaid aegu.

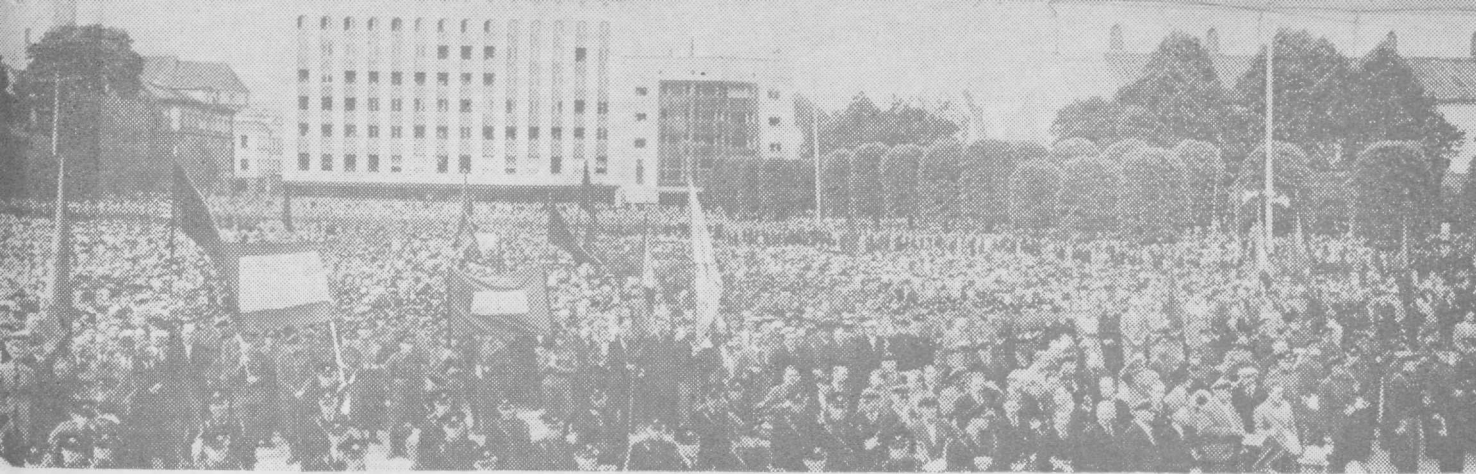
NAGU ajakirjanduse kaudu juba üldisemalt on teada saadud, on kehalises kasvatuses asunud reformide-teele. Üldist poolehoidu on leidnud nii Vab. Valitsuses kui ka spordiringkondades kehalise kasvatuses viimane riiklikule alusele. See on töö, mida ei saa sooritada ühe või kahe päevaga. Nii on deklareerinud ka need, kellele reformide kavade väljatöötamine on usaldatud. Seetõttu tuleb kannatlikult ära oodata kuni kavad on küpsed.

Kuna uued kavad on väljatöötamiselt alles algstaadiumis ning alles seatakse üles põhimõtteid, siis on meil raske midagi konkreetsemalt avaldada peale selle, et eespool mainitud kavatsetakse kehaline kasvatus viia riikliku keskkorralduse alla. Samaaegselt on aga ka endastmõistetav, et nüüd juba otsustavalt likvideeritakse nähtus, et meie kehalise kasvatuses rakendamisel oli kaks leeri. Kavatsetakse luua üks ühine keskus, mis ühendab Eesti Spordi Keskliitu ja Eesti Töölisspordi Liidu ülesanded, pealegi kui neis ei olnud sisulisi erinevusi.

Ühtlasi valitseb arvamus, et ei tohi midagi lõhkuda, vaid ainult liita ja kittida seal, kus on olnud mõrasid, ja parandada seal, kus varemate valitsuste ajal seda ei saadud teha. Ka ideoloogilistes küsimustes tuleb liikumist kohandada meie uuele riiklikule suunale.

Reformide kohta on koostatud mitmesuguseid ettepanekute variante, mis lähevad seisukohtade võtmiseks Ametiühingute Keskliidule, sotsiaalministeeriumile ja Vabariigi Valitsusele. Ja nagu on teatavaks tehtud Eesti Spordi Keskliidule, asub Eesti spordiorganisatsioonile uue struktuuri määramiseks sotsiaalministeeriumi juure tööle vastav komisjon. On arvata, et peale mõningate kiiret reformi vajavate küsimuste teostatakse laiemas ulatuses reformid pärast põhjalikku ettevalmistust alles sügisepoole. Kahtlemata kujunevad reformid aga võrdlemisi radikaalseteks, nii et võime oodata uut ja päris erinevat üldist palet meie kehalisele kasvatusesele.

Peale kehalise kasvatuses liikumise enda reformeerimise näib praegu tõenäolisena, et sotsiaalministeeriumis väljatöötatavad uued kavad haaravad meie rahva tervishoiulisi küsimusi laiemalt kui selles on üksnes kehaline kasvatus ja sport. Need küsimused ongi meil jäänud unarusse, mispärast uued kavatsused on seda rohkem tervitatavad.

kümnefuhandete osavõtul dissiplineeritult ja ülevaimas meeleolus

Põhimõttelistest küsimustest, mis enne reformide teadasaamist puudutavad meie spordisuhtlemise suunda välismaaga juba nüüd, on tähtis see, milliste riikidega võiksime jätkata või alustada suhteid. Välisminister N. Andresen märkis oma hiljutises kõnes Kopli rahvamaajas, et abistamispaktist ja sõprusel Nõuk. Liiduga kasvavad välja ka kõik meie edaspidised välispoliitilised suhted. Sellest on selge järeldus, et spordisuhtlemistki saab arendada ainult nende riikidega, kes Nõuk. Liiduga on sõbralikul jalal. Tegelikult ongi ta arenenud selles suunas. Mis puutub spordisuhtlemisse Eesti ja Nõuk. Liidu vahel, siis vastastikuse abistamispakti sõlmimisega läinud aasta sügisel tekkis uus lootus selle elustamiseks, kuna N. Liit on alati olnud meie sportlaste igatsuste jaoks. Nüüd, millal abistamispakti on veelgi tihendatud, ja nüüd, millal sellesse ergutavalt suhtub Vabariigi Valitsus, loodetavasti saavutatakse ammune eesmärk, seda enam, et see kujuneb kasuks kogu meie liikumise paremale väljaarendamisele.

Asudes meie kehalise kasvatusu uue palge ootamisel tuginevad spordirahvas ja spordijuhid nendele põhimõtetele, mis on avaldatud Vabariigi Valitsuse deklaratsioonis ja ministrite sõnavõttudes. Oleme kindlad, et sotsiaalse heaolu ja progressi huvides leiab kehaline kasvatus senisest suuremat tähelepanu, peale selle rakendamist ühtlasemalt kogu rahva hulgas.

Ühtlasi spordirahvas tervitab Vabariigi Valitsust ja Peaministrit ning töötab täielikus dissipliini korras täita kõiki neid ülesandeid, mis temalt nõutakse. Samuti tervitab ta Nõukogude Liitu ning selle juhte ja avaldab kindlat lootust, et nüüdsest on teelt veeretatud kõik takistused kindla koostöö loomiseks Nõukogude Liidu tublide fiskaalturnikkudega, kelledega suhtlemine pakub meile erilist rõõmu ja kauaaegse igatsuste täitumist.

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

**KÕIK
SPORDITARBED**

täielises valikus soodsate hindadega

Kehakultuuri reformide komisjon

Sotsiaalminister määras 5. juulil s. a. kindlaks sotsiaalreformide kehakultuuri alamkomisjoni järgmises koosseisus: Aleksander Pirson, Aleksander Antson, Konstantin Vitsut, Albert Luht, Aleksander Kalamees ning üks esindaja Rahva Omakaitsest ja E. Amet. Keskliidust.

Komisjoni ülesandeks on Eesti kehakultuuri ja spordi liikumise reformide põhialuste väljatöötamine, samuti järelevalve ja kontroll spordiliikumise üle kuni reformide elluviimiseni.

Toimetusele

Kuna E. Spordilehe toimetusele on praegu käsikirjadega üle koormatud, siis palume lugupeetud autoreid rahulikult oodata, kuni artiklid ilmuvad toimetusele saabumise järjekorras või vastavalt hooaja nõuetele. Käsikirjade kohta, mis on leitud ebasobivaks avaldamiseks, on vastavaile autoreile saadetud kirjalik vastus.

E. Spordilehe poolt korraldatud ankeedi tulemusel avaldame järgmises numbris. Siinkohal märgime üksnes seda, et peaaegu sajaprotsendiliselt pooldatakse E. Spordilehe ilmumist kaks korda kuus ja praeguse kaustas.

Talitus palub teatada, et need lugupeetud aastatellijad, kellele leht pandi käima usaldusvahekorras kas otse talituse või usaldusmeeste kaudu ja kes pole veel õiendanud tellimisraha, teeksid seda kindlasti käesoleval kuul.

Olümpia tuli meistriks

Toimetuse töö lõpul selgunult tuli 1939/1940. a. Eesti jalgpallimeistriks Tartu Olümpia, kes viimases matshis võitis Kalevi 3:1. Üldine paremusjärjestus kujunes järgmiseks: 1. Olümpia. 2. Estonia. 3. Esta. 4. Sport. 5. Kalev. 6. TJK. 7. ÜENÜTO. 8. Pärnu Kalev. Liiduklassist langesid välja kaks viimast.

E. Spordilehe järgmises numbris avaldame täieliku ülevaate meistrivõistlustest.

Moodne jalgpallitaktika

Käesolevast numbrist alustame kirjutuste-seeriat, milles püütakse anda palju olulist jalgpallitaktikast. See on väga kasulikuks materjaliks eriti noortele, et nad võiksid täiendada oma teadmisi mängukavaluse ja -strateegia alal.

Kirjutustes pakutakse kokkuvõtlikku ülevaadet rünnakust, selle alustamisest ning edasi selle kandmisest vastaspoolele ja paremate väravõimaluste realiseerimisest. Samuti puudutatakse iga üksikpositsiooni üldnõudeid rünnakul ja teatavaid rünnaku formatsioone, milliseid maailmas mängitakse. Ka analüüsitakse kaitsetööd, tööjaotust ja teineteise mõistmist ning rida muid kõiki huvitavaid küsimusi jalgpalli alal.

Taktika

Mängutaktika on mänguviis, -plaan, õigemini mängukavalus, -strateegia, mille abil üks meeskond püüab teist võita või end kaitsta.

Mängida taktiliselt õiget mängu tähendab kõigi tehniliste võtete ja palli käsitamise oskust, nagu palli löömine, vedamine, surmamine, peamäng, kehapetted, igasugused palli juhtimised õhust ja maast, ning nende käsitamist tulukuse seisukohalt. Nagu sellest näha, taktika käseb teha, mis on kasulik ja keelab ning hoiatab mängijaid asjaoluist katsetusist, mis võiksid tuua kahju meeskonnale.

Jalgpallimängu taktika on mõistusega palli mängimine, s. t. oskus, õigete olukordade hindamine ja igasuguste võtete kasutamine õigel ajal.

Vastaste võitmine üksiklääbimurde või koosmängu abil, vastasväravale lähenemine, väravate löömine, vastaselt palli röövimine ja nende rünnaku purustamine — see kõik kuulub taktika valdkonda.

Taktilised teadmised ja kogemused on ääretult suure tähtsusega. Taktiliste olukordade käsitlemisel peab aga hoiduma šablooni sattumast, sest iga uus mäng ei ole eelmisele sarnane ja võimatu on tarvitada ikka üht ja sama võtet või kavalust.

Heas mängus vahelduvad olukorrad alatasa, igal järgmisel sekundil võib mäng omandada teise ilme. Seda tuleb teravalt silmas pidades igal üksikmängijal, et vastavalt oma taktikat muutes tuua tulu meeskonnale. Seepärast ei saa nõu-

da, et mängija täna saaks tarvitada täpselt samu taktikalisi võtteid, millega ta varemalt saavutas edu.

Kuid on olemas üldtaktikalised reeglid-nõuded, millede vastu kunagi ei tohi patustada. Nendest üldtaktikalistest nõuetest tahan kirjutada olulisemat.

Jalgpallimängu taktika jaguneb kahte ossa: esiteks meeskonna taktika, ja teiseks üksikpositsiooni taktika. Neid mõlemaid võib vaadelda koos ja eraldi. Tutvume esiteks meeskonna- ja hiljem üksikpositsiooni taktikaga ning nõuetega, mida igal üksikmängijal tuleb täita.

Meeskonna taktika jaguneb omakorda kahte ossa: rünnak ja kaitsmine.

Rünnak

Rünnak on jalgpallimängus mõjuvaimaid, vajalikemaid ja tulutoovaimaid toiminguid. Ei saa olla jalgpallimängu ilma rünnakuta ja vaevalt oleks jalgpallisport omandanud säärast populaarsust, kui oleks puudunud rünnak kõigi oma võlu-odega, kui oleks puudunud rünnakuga seoses olevad võitlusemomentid (väravate saavutamise efekt jne.). Ilma rünnakuta poleks oma kohustustele vastu pidanud ka kõige tugevam kaitse (alaline kaitsetöö väsitab).

Rünnak on kõige parem kaitse, iga rünnak lõpeb kord ja siis algab kaitsmine, seepärast ei tohi kaitset unustada.

Paljud mängijad (meeskonnad), eriti tormajateliini mehed, patustavad siin, et nad rünnakut lõpetades ei tõmbu tarvilisel määral kohe ta-

gasi. Seetõttu tekib vahe ees- ja tagaliini vahel, mis takistab korralikku koosmängu.

Inglise kuulsa manageri ütlus on: „Ei saa lugu pidada neist tormajaist, kaasa arvatud ka ääred, kes siis, kui nende kaitseliini meestel on tugev töö vastase rünnaku pidurdamisega, ei tõtta appi sinna, kus seda vaja on, ja rahulikult käed puusast pealt vaatavad, selle asemel, et minna segama vastase mängu.“

Kiire üleminek kaitsmiselt rünnakule ja ümberpöörduvalt on hea mängu peamine alus.

Rünnak on jalgpallimängu üks raskemaid tegevusi. See nõuab tahet, nupukust, head tehnikat, jõudu, kiirust, üksteisest arusaamist, ettenägelikkust ja mängukavalust.

Kui nüüd asuda rünnaku käsitlemisele ja seda lähemalt vaadelda tema üksikasjus, siis ei saa kuidagi mööda minna väga olulisest osast ründamisel, s. o. rünnaku alustamisest.

Rünnaku alustamiseks peab ründaja pool püüdma anda oma viiele tormajale abistajaid, kelle koostööl rünnak võiks teostuda.

Praegusel ajal tuntakse peamiselt kaht rünnaku alustamise või rünnakule minemise moodust, mis erinevad mänguviisilt. Esimeseks on rünnak liikuva, ränd- või teetaja-keskpoolkaitsjaga, teiseks rünnak kahe äärepoolkaitsja kaasabil.

Meil Eestis on kõikjal tarvitusel viimane, s. t. rünnak kahe äärepoolkaitsjaga, kusjuures keskpoolkaitsja mängib rohkem tagapool ja tema töö kannab puht-kaitsja ülesandeid. Kuid asja selgitamiseks on

kasulik vaadelda mõlemaid süsteeme eraldi.

Ränd- või toetaja-keskpoolkaitsja mäng oli peagu kõikjal tuntud ja tarvitusel pärastmaailmasõja aastail, kuid teda harrastatakse paljudes Kesk-Euroopa maades veel praegugi.

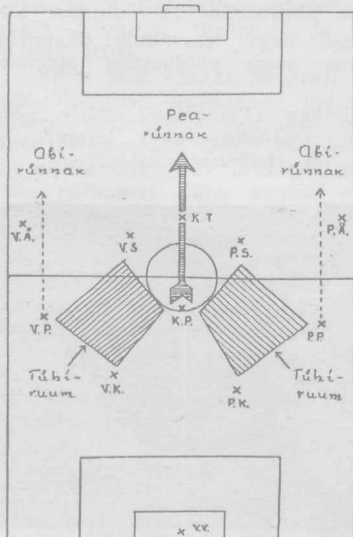
Nagu nimestki selgub, on selle süsteemi juures keskpoolkaitsjal rünnaku ehitamisel ja toetamisel väga suured kohustused, ülesanded. Ta liigub keskväljakul kõikjal, olles tihedalt kannul oma edurivimeesetele, kui nendel on pall, võttes kohta ja tõtates appi sinna, kus seda kõige rohkem on vaja.

Tema peab olema väga ettenägelik ja teadma, kust võib saavutada suurimat tulu oma meeskonnale. Keskpoolkaitsjal on peale rünnaku ülesehitamise ka kaitsemängus tähtsad ülesanded — katta vastasmeeskonna keskstormajat ja abistada oma kaht kaitsjat nii, nagu seda sunnivad peale vastastormajad või nõuab oma kaitsemäng.

Kaitsjad mängivad selle süsteemi juures üksteisele enam lähedal, kattes vastase sisetormajaid, kuna äärepoolkaitsjad võtavad vastaste ääreaajad oma hoole alla ja peavad nendega tihedat võitlust.

Keskpoolkaitsja ei tohi liig ette tõtata siis, kui ääre-poolkaitsja läheneb palliga vastasmeeskonna värvale, vaid peab pisut tahapoole jääma, pakkudes võimalikkude üllatuste vastu tugevat kaitset.

Et rünnak paremaid tulemusi annaks, peavad viis tormajat mängima mitte ühel liinil, vaid ääred ja keskstormaja eespool ning sisemised tagapool, rohkem keskväljakul, moodustades lameda W-kuju. Nende läheduses on keskpoolkaitsja, aidates tormajaid rünnakul ja hoidudes keskväljakul hästi kesk-trio lähedale.

Joonis nr. 1

Pea-rünnak sünnib siin peamiselt keset mänguväljakut kahe sisemise, keskstormaja ja keskpoolkaitsja töö kaasabil. Abi-rünnakud toimuvad tiibadelt, äärte sisemiste ja äärepoolkaitsjate poolt. (Vaata joon. 1.)

Mees-mehe- ehk kolme-kaitsja-mäng

Kolme-kaitsja-mäng on viimaste aastate, õigemini viimase kümne aasta-tulemus. See mängusüsteem on suurelt lahkuminev „vanast“ süsteemist. Tema erinevused on järgmised: tormajateliin mängib sügavas W-asendis, äärepoolkaitsjad on oma rünnaku toetajad ja vastasmeeskonna sisemiste katjad, kaitsjad katavad vastase ääre-tormajaid ning keskpoolkaitsjal on puhtkaitsja ülesanded. Seda ei tule nii tõlgendada, et keskpoolkaitsja üldse mingist rünnakuüritusest osa ei võta, vaid vastupidi, niipea kui oma kaitsjad on oma väljakupoolel palli saanud, peab ka keskpoolkaitsja end vabaks mängima, et tekitada enam mänguvõimalusi. (Palliga mängijal peab olema mitu mängimise võimalust, vastasel korral on vastasmängijail kerge mängust aru saada ja seda pidurdada.)

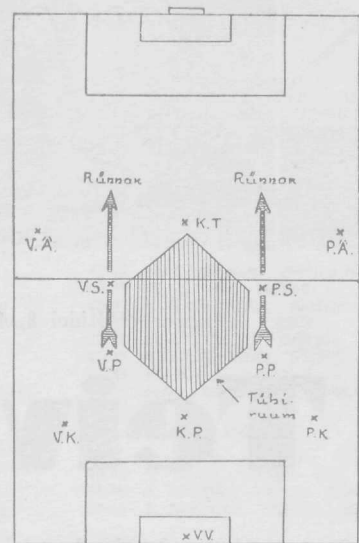
Joonis nr. 2 näitab skemaatiliselt, kuidas toimub rünnak kolme-kaitsja-mängu juures.

Kolme-kaitsja-mängu või -süsteemi arenemine on olnud järgmine. Uue off-side'i määruse tarvitusele võtmisega avanesid suuremad võimalused kaitsest läbi tungida, eriti kesktrioal, sel juhul, kui nad hästi üksteise lähedal mängisid ja kui vastasmeeskonna keskpoolkaitsja oli läinud oma edurivi toetama, jättes oma mehe, s. o. keskstormaja, ja sisemised kahe kaitsja hooleks.

Kuidas end selles uues olukorras, s. o. uue off-side'i määruse juures paremini kindlustada ja edukalt vastaseid rünnata, oli peamine mure, millele tegelesid Inglise jalgpallitreenerid ning managerid.

Kolme-kaitsja-mängu leiutaja-arendaja oli Londoni jalgpalliklubi Arsenal'i kuulus manager Herbert Chapman umbes 1929.—1930. a. paiku. See oli mees, kes tundis asja „õigest“ küljest. Tema deiviis oli: „Head jalgpalli võib meeskond mängida ainult siis, kui ta koosneb 11-st heast mängijast, mängusüsteem olgu selleks abinõuks, mis kergendab võidu saavutamist.“ Neile põhimõtetele ehitas tema oma töökava ja Arsenal omandas tema juhtimisel laialdase kuulsuse maailmas.

Inglismaal arvati tollal, et Arsenal ei saavutanud oma edu mitte üksnes hea mängijate materjaliga, vaid ka mängusüsteemi kaasabil, s. o. kolme-kaitsja-mänguga, mida nad harrastasid.

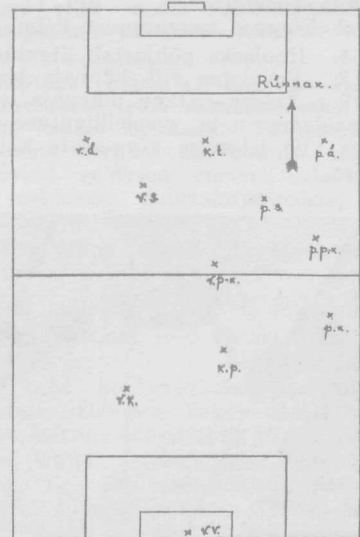

Joonis nr. 2

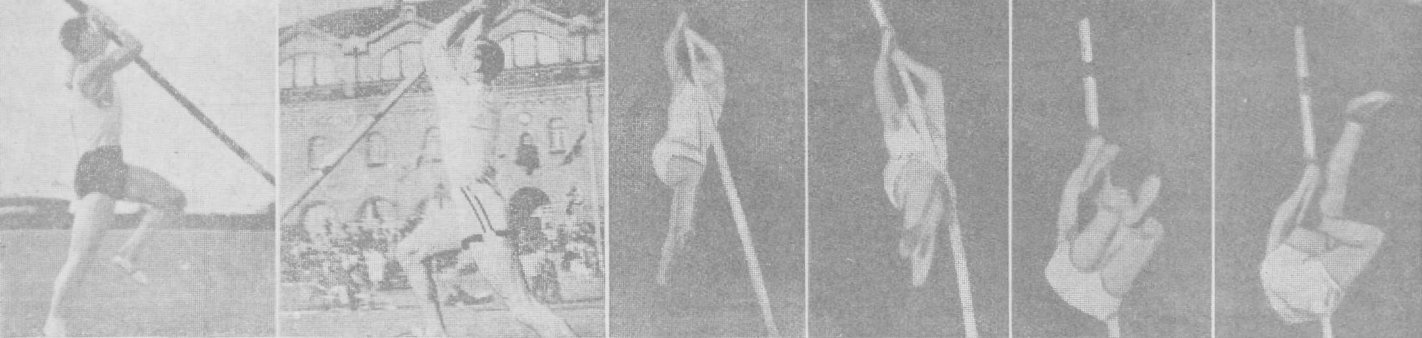
Süsteem, mida Arsenal tarvitas, leidis kõikjal, ka väljaspool Inglismaad, poolehoidu ja on valitsevaks mänguviisiks peagu kõikjal.

Nagu igal uuel asjal, ideel või mõttel on vastaseid, nii leidis ka uus mängusüsteem tugeva vastarinna. Vaideldi palju ja rõhutati, et kolme-kaitsja-mäng omab liialt kaitsemängu iseloomu ja jätab rünnaku hooletusse. Kui seda „uut“ süsteemi lähemalt vaadelda, siis selgub kohe, et arvustajail pole õigus, sest ränd-keskpoolkaitsja mängu juures ei ole ründamas rohkem mehi, vaid vähem. Kuidas võiks siis ränd-keskpoolkaitsjaga mäng olla parem rünnakmängust.

(Järgneb.)

Joonis nr. 3

Pilt 1

Pilt 2

Pilt 3

Pilt 4

Pilt 5

Pilt 6

Piltidel 3, 4, 5, 6, 10 ja 11 Earle Meadows. Pilt 2 Erling Kaas.

Teivashüppest

Tänavusel kergejõustiku hooajal on teivashüpe võitnud enneolematu tugeva kandepinna. Tagajärjedeni, mida aastaid tagasi saavutasid üksikud tippmehed, on jõudnud mitu uut hüppajat.

Käesolevas kirjutuses tahaksin käsitleda teivahüpet tehnilisest küljest, kasutades tähelepanekuid meie teivashüppajatest ning mitmeid välismaisi selle suunalisi kirjutusi.

Teatavasti Euroopa teivashüppe tase on aastaid püsinud ühesugusel kõrgusel, alles läinud aastal vabanes nagu pais. Charles Hoffi aegadest mitte nähtud tagajärgi saavutasid mitmed mehed ja mitmel maal. Eesotsas sellel alal sammusid venelased, kelledest nähtud üksikud fotod näitavad head tehnika valitsemist. Muu Euroopa teivashüppajate edu saladustesse võime tungida juba kirjelduste ja seeria-piltide kaudu.

Ilmne on tehnika amerikaniseerumine, välja arvatud vahest Erling Kaasi kohta.

Spordialadel otsustavad saavutuse suurust esmajoones loomulikud tegurid, kuna tehnika on vaid abiks. Tõkkejooksus pandagu rõhku eelkõige jooksu kiirusele ning ärgu loodetagu tõkkest ülemineku tehnikale. Peame kõigepealt päästma valla looduslikud jõud ning siis neid täiendama tehnika võtetega.

Teivashüppes näitaks võime väga sageli näha n.-n. teibasse jooksmist äratõukel, ilma tõelise äratõuketa (ponnistuseta — pilt 1). Teivashüppes põhjustab kõrguse saavutamist kolm asjaolu:

1. Hoojooks põhjustab liigutuse edasi.
2. Ponnistus viib hüppaja teibaga edasi-üles.
3. Teivas jätkab hüppaja tõstmist kõrgemale,

võimaldades n.-n. pendelliigutuse toimetulekut, ning seega viib istumise kõrgemale kui on kätehoid teiba küljes.

Sellega oleksid mainitud need põhimõttelised toimed, mis põhjustavad teivashüppes kõrguste saavutamist, kusjuures teivas jätkab keha tõstmist siis, kui tõukejõust tingitud tõus on lõppenud. Eelnevate punktide täiendamiseks mainime edasi.

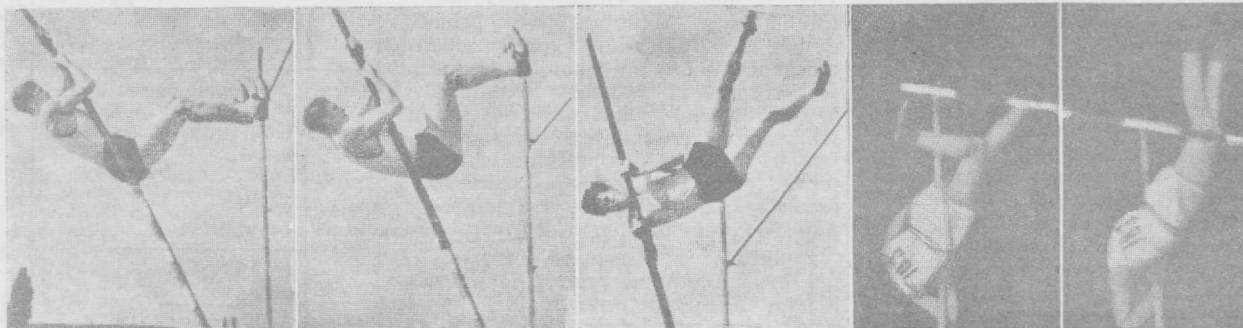
1. Hoojooks võib olla ainult nii kiire, et toime võiks tulla tõeline ponnistus ja mitte otstarbetu teibasse jooksmine. Siis langeb ära kartus liig kiireks teibast mööda pendeldamiseks. Teadagi absoluutselt kiirem jooks on eelduseks. Absoluutselt kiirem jooksja on aeglasemast kaaslasest halvemas olukorras. Tema peab leppima madalaima haardega teivast. See näitab, kui suure tähtsuse omab jooksu oskus-võime teivashüppes.

2. Ponnitusest saadud tõus kasutatagu võimalikult täielikult, et sellega hoida teiva koormamist liig vara. Selle momendi õige rakendamine eeldab osavust ja selle olemasolul kõrgemat haaret teibast.

3. Teiba hüppesse rakendamist võimalikult aegselt põhjustab otstarbekas ja õigeaegne teiba auku pistmine. Sellega ühenduses olevad liigutused peavad lõppema ajaks, millal algab hoojooksu viimane samm, s. o. tõukesamm, mille kestel viiakse ainult käed üles. Teivas viiakse nii-öelda alt auku, see tuleb toime siis, kui see viiakse läbi vabalt sirutatud kätega. Esmalt sikutatakse käed ja selle järele surutakse teivas ette ning lõppeks tuakse alumine käsi ülemise käe juure. Toime tuleb n.-n. teiba libastamine läbi alumise käe.

Sel puhul liigutused nagu kasvaksid üksteisest välja. Eelnev liigutus nagu põhjustaks järgneva toimetulekut.

Coach Harry Mahnken (Princeton) ütleb: „Mis eelviimase sammu ja äratõuke vahel toimub, on otsustav õnnestumises või ebaõnnestumises.“

Pilt 7

Pilt 8

Pilt 9

Pilt 10

Pilt 11

Eesti kergejõustiku edetabel 1. VII 1940

100 m		2.01,9 E. Vill, Sakala	1.75 A. Jürimäe, ÜENÜTO	14.00 A. Tuju, Kalev	
11,1 K. Pikker, Sakala	2.02,3 H. Tarto, Kalev	1.75 L. Kiisa, ÜENÜTO	13.94 A. Maimre, Tartu Kalev	13.85 E. Salk, Rae ÜENÜ	
11,2 K. Ivanov, Kalev	2.03,0 F. Tungal, ÜENÜTO	1.75 J. Laan, ÜENÜTO	13.78 T. Õunap, Sakala	13.68 E. Lillenthal, Kalev	
11,2 B. Risto, Kalev	2.03,1 O. Juhansoo, Sakala	1.75 V. Luuri, Rakv. ÜENÜ	13.60 O. Salum, ÜENÜTO	13.57 J. Till, Valga SK	
11,2 E. Kleis, Kalev	2.03,1 E. Rätsep, Kalev	10-ne keskmine 1.75,2	10-ne keskmine 14.15,4		
11,2 J. Talmre, Kalev					
10-ne keskmine 11,27					
200 m		2.36,1 O. Juhansoo, Sakala	Kaugus		
23,0 B. Risto, Kalev	2.36,5 E. Piisang, ÜENÜTO	6.97 K. Ivanov, Kalev	6.92 H. Kink, Kr. NMKÜ	Ketas	
23,1 H. Aumere, Kalev		6.75 V. Saksniit, Sakala	6.74 G. Vuht, Kalev	48.39 A. Linnaste, Pärnu Kalev	
23,2 K. Ivanov, Kalev		6.74 E. Kleis, Kalev	6.71 E. Sarapuu, Kalev	45.78 A. Kreek, Kalev	
23,2 V. Kalam, Sakala	4.13,0 E. Piisang, ÜENÜTO	10-ne keskmine 6.70,5		45.29 E. Lillenthal, Kalev	
23,3 K. Pikker, Sakala	4.15,7 O. Juhansoo, Sakala			43.22 P. Määrts, ASK	
23,3 E. Nurk, Kalev	4.17,4 F. Tungal, ÜENÜTO			42.18 E. Kõrboja, Sakala	
23,4 E. Nurk, Kalev				41.42 E. Salk, Rae ÜENÜ	
23,6 R. Sallo, Kalev				41.32 H. Kajak, TSL	
10-ne keskmine 23,52				10-ne keskmine 42.86,9	
400 m		15,22,4 E. Prööm, Kalev	Kolmik		
51,0 E. Nurk, Kalev	15,56,8 A. Külm, Sakala	14.14 A. Armi, Kalev	14.07 O. Salum, ÜENÜTO	Oda	
51,8 J. Kukkk, Sakala				64.57 F. Issak, Nõmme ÜENÜ	
52,3 E. Vill, Sakala				60.04 V. Uibo, Valga SK	
53,0 H. Saar, Pärnu Kalev	15,4 J. Talmre, Kalev	3.73 A. Jürisson, ÜENÜTO	3.73 A. Adamson, ÜENÜTO	58.48 J. Hallik, Pärnu Kalev	
53,1 E. Piisang, ÜENÜTO	16,1 H. Arvo, Sakala	3.72 J. Meerits, ASK	3.62 L. Kaseorg, Tartu	57.46 J. Meimer, Pärnu Kalev	
53,1 V. Sibul, ÜENÜTO	16,9 V. Peterson, ASK	3.60 M. Karelson, ASK	3.60 E. Sarapuu, Kalev		
10-ne keskmine 52,96	16,9 A. Jürisson, ÜENÜTO			Vasar	
800 m		1.80 V. Palango, Pärnu Kalev	16.28 A. Kreek, Kalev	53.24 O. Linnaste, Pärnu Kalev	
1.58,6 E. Veetõusme, Kalev	1.78 J. Pihlamägi, Valga SK	15.22 A. Mahlstein, Järvapojad	15.22 A. Mahlstein, Järvapojad	43.78 A. Tuulik, Nõmme Kalev	
1.58,9 E. Piisang, ÜENÜTO				42.85 J. Tamm, Harjumaa	

Võttes käesoleval hooajal aluseks avaldada edetabel igaks 1. kuupäevaks, mis soodustab võrdlemist, pole ülaltoodud tabel täiel määral kooskõlas praeguse momendiga. Sellepärast märgime siinkohal rea tulemusi, mis on saavutatud pärast 1. juulit, kuid mis õigustatult kuuluksid tabelisse.

Meie oludes väljapaistvaimaks tulemuseks on, et peale uue Eesti rekordi kettaheites, mis tabelis tooduna on O. Linnaste saavutatuna 48.39, käesoleval kuul Eduard Nurk jooksis uue Eesti rekordi

400 m-is. Tema ajaks märgiti 50,0. Seejuures üks stopper fikseeris 49,9 ja kaks ülejäänut 49,95. Sisuliselt tähendab see, et E. Nurk purustas 50 sek. piiri, kuid määrused ei lubanud selle fikseerimist arvudes. 1500 m-is tuleb tabeli täienduseks, et E. Prööm jooksis 4.04,8, O. Juhansoo 4.06,6; 5000 m-is A. Rammuli 16.06,0; kõrgushüppes J. Pihlamägi 1.80 ja H. Koik 1.75; kolmikhüppes F. Org 13.39; teivashüppes A. Adamson väljaspool võistlust 3.92; kuulitõukes A. Tuju 14.02; vasaraheites J. Tamm 43.63 jne.

Äratõuke (ponnistuse) kaugus teiba kastist määratagu katseliselt, tähele pannes, et see ei tuleks eestpoolt vertikaaljoont, mis alla tuleb ülemisest käest. Igatahes näib suurhüppajate fotode järgi, et see toimub meie mõiste järgi küllaltki kaugelt. See peab võimaldama kaugushüppele sarnast äratõuget (pilt 2 ja 3).

Hüppeks õhku asetatakse tõukejalg tugevasti maha ja kallutatakse ettepoole põlvedele, lahkudes maast hüppega ülespoole ja liigutusega ettepoole (Frank Hill).

Vaba jalg viiakse hoogsalt ette ja ülespoole ning seda liigutust jätkatakse pidevalt maast lahkumise järele. Sellejuures pannakse tähele, et teivast liiga ruttu ei surutaks üles. Tähele pannes, et käed oleksid küünarnukist kõverdatud, mis soodustab keharaskuse mõjumist teiba suunas ning viib keharaskuse rakendamise madalamale kätehaardest, mis omakorda soodustab teiba püstumist (Gösta Holmer). Tõukejalg ja käed mõni aeg püsivad passiivselt, kuni on olemas ponnistuse põhjustatud tõus. See langeb momendile, millal vaba jalg on saavutanud maksimumi kõrguse rinna suhtes. Siis tuleb ka tõukejalg järele ja mõlemad jalad tuuakse tihedalt vastu rinda. Kui nüüd ülemine käsi lõtvub, siis ülakeha vajub teiba taha ning kergendab kui tasakaal jalgade ja istumise ülestõusmist (pildid 4, 5 ja 6).

Kui liigutaksime jalad väljasirutatult pikas kaar- üles, siis keha lendaks ülakeha teibast eemale (pildid 7, 8 ja 9). Viimaseks tähendatu on meilgi väga tihti korduv viga.

Kui tullakse üles kokkukeritud kehaga ning lõdva ülemise käega, siis kere jääb suhteliselt jalgedega

madalasse. Otsekohe selle järele saame kätetoet seisu, õlad hästi teiba juures (pildid 10 ja 11). Jalgad ja iste saab nüüd, kui teivas on püsti jõudnud, suruda kõrgele üle lati. Keha pööramiseks vajalikud jalgade liigutused on pildidel näha.

Lõpuks võtame kokku teivashüppe tavalisemad puudused ja nõuded Sepp Christmanni sõnadega:

1. Teivashüppaja peab olema hästi treeneeritud ja talenteeritud jooksja, mis võimaldab kõrgema haarde teibist.

2. Heade eeldustega hüppaja, kui ta valdab hästi üleminekut äratõukest teiba rakendamiseks. Ka tema võib kõrgemat haarde kasutada. Põhjustab ju haarde kõrgus suurema kõrguse saavutamist teivashüppes. Eeltähendatud eeldused omavad otsustava tähtsuse ning on eelduseks suurtagajärgedele, kui muidki liigutusi käsitada õpitakse.

3. Teivashüppaja pangu tähele järgmisi üksikasju liigutuste kulus.

- ta peab tõuget küllaldaselt laskma läbi minna;
- põlved toodagu lühemat teed kaudu kere juure üles;
- ülemine käsi peab kokkukerimise ajal olema lõtv ja vaba, sest selle läbi kere kukub parem teiba taha ning kergendab jalgade tõusu (pilt 5);
- kui jalad on küllalt üles keritud, siis käed tulevad toasendisse. See põhjustab õlgade püsivast võimalikult kaua teiba surve piirkonnas (pildid 6, 10 ja 11).

V. VAIKSAAR.

Spordi- ja mänguväljakute rajamisest

A. Kalamees ja A. Kolmpere

Maakonnaseaduse (RT 1938, 43, 405) § 8 p. 7 ja Linnaseaduse (RT 1938, 43, 404) § 11 p. 24 ning Vallaseaduse (RT 1937, 32, 310) § 10 üldmõtte järgi kuulub maakonna-, linna- ja vallaomavalitsuste võimkonda ka spordi- ja mänguväljakute rajamine, korraldamine ja hooldamine seadustega määratud alustel ja korras. Meie rahva tervishoiu seisukohalt on vajalik, et omavalitsused mitte ainult seadusetähe järgi, vaid ka sooja ja lahtise südamega asuksid peatselt eespool tähendatud ülesande lahendamisele.

Üldiselt peab valitsema põhimõte, et linn peaks vastavalt elanike arvule soetama küllaldaselt spordi- ja mänguväljakuid; iga vald peab rahvarikkamasse keskusse soetama vähemalt ühe väljaku, iga kool peab omama samuti ühe väljaku, kusjuures suuremad neist tuleb anda kasutamisele üldsusele.

Spordi- ja mänguväljaku asukohaks valitagu tasane päikesepaisteline, võimalikult mullapinnasega maa-ala; soovitav põhjast tuulekaitsega puude või metsa näol, lõunast vaba; puud aga, kui neid on, olgu väljakust kaugemal. Väljaku rakendamisel tuleb silmas pidada alljärgnevat:

1. Pindala suurus. Arvestades Eestis juba olemasolevate väljakutega, tuleks meil võtta tarvitusele kolm väljaku suurust.

a) Suur väljak: maa-ala 24.000 m², s.o. maa-ala pikkus 200 m, laius 120 m; see annab välja 400 m jooksuringtee ja keskele maksimaalse jalgpalliväljaku 110×70 m². Samuti on võimalik väljaku ümbrust korralikult kaunistada.

b) Keskmise väljak: maa-ala 17.500 m², s. o. maa-ala pikkus 175 m, laius 100 m; annab välja 300–350 m jooksuringtee ja keskele jalgpalliväljaku 100×60 m².

c) Väike väljak: maa-ala 11.250 m², s. o. maa-ala pikkus 150 m, laius 75 m; annab välja 250 m jooksuringtee ja keskele minimaalse jalgpalli väljaku 90×55 m².

2. Pinnase tingimused. Meie Eesti olude seisukohalt pole meil võimalik igale poole soetada kalleid ja eeskujulikke (näiteks suurlinnade staadionide taolisi) väljakuid, vaid me peame leppima meil võimalike olukordadega. Vastavalt sellele on loomulik, et maal ja väiksemas keskustes soetatakse väljakuid, mis on rajatud vastavalt kohapealsele kandejõule. Seepärast saab ikkagi kõne alla tulla lihtne ja otstarbekohane harilik muruväljak, mis on kergegi ja odavasti kohandatav spordi- ja mänguväljakuks. Selliseks pinnaseks sobib parimini savikas-mullane maa, vähem aga liivane. Eeltingimuseks on samuti, et pinnas varakevadell ruttu kuivaks, hoiaks suvel küllaldast niiskust ja sügisel liialt varakult ei poristuks. Kuivamise otstarbel tuleb väljakule tarviduse korral ehitada dreanaž, mis sisaldab väljakut piki läbistava ja sellest kiirtena lähtuvate sala-kraavistikku, mis kõik suubuvad ühisesse äravoolu. Nendesse kraavidesse asetatakse vastavalt saadaolevale materjalile kas pae- või põllukive, torusid, haokubusid, latte ja kaetakse kas samblaga või kuuseokstega ning kraavid aetakse kinni (vt. dreanaž joon. nr. 1).

3. Ilmakaared. Spordi- ja mänguväljaku sobivaim pikitelg läbige väljakut loodest kagusse (NW—SO).

4. Spordi- ja mänguväljaku üksikosad. 1) Jooksutee kuju. On spordi- ja mänguväljaku jaoks olemas maa-ala, mida kasutatakse ühtlasi jalgpalliväljakuks, siis on lihtne selle juure konstrueerida ringjooksutee. Ringjooksuteede moodustamiseks on olemas mitmesuguseid viise, kuid siinkohal olgu toodud vaid kõige paremad, praktilisemad ja meie oludele sobivamad.

a) Ühe raadiusega kurv. On jalgpalliväljaku nurgad märgitud, siis mõõdetagu väljaku

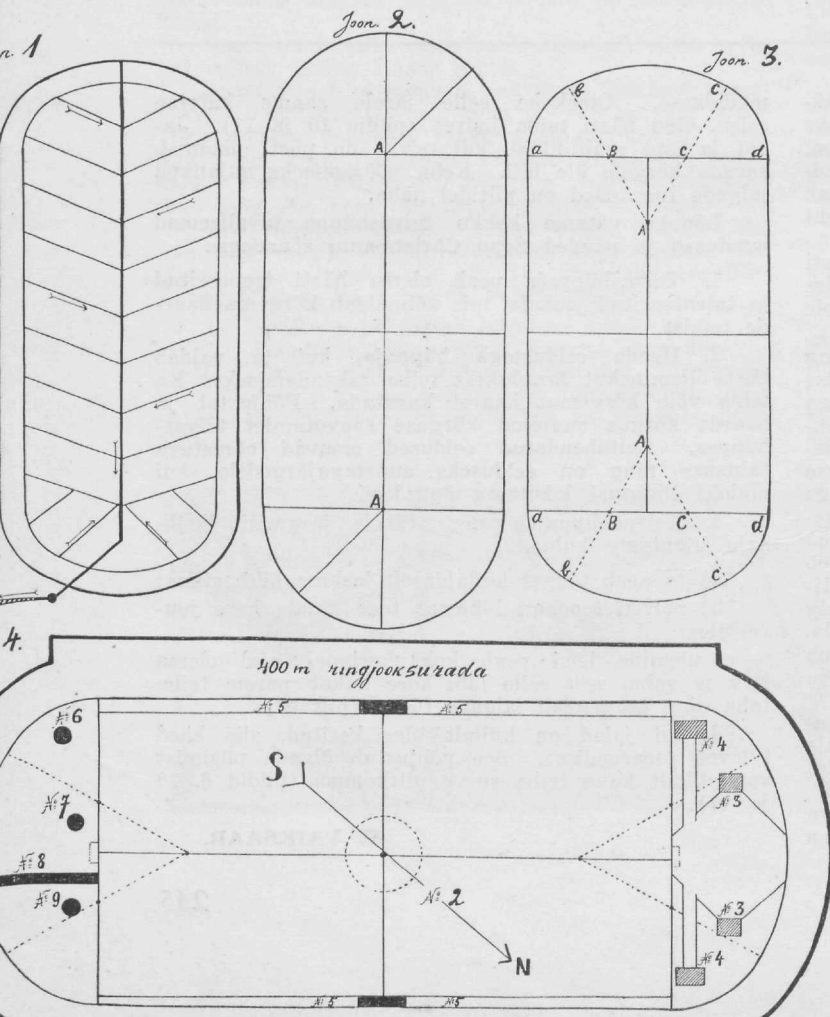
Kõrval skeemil:

Joonis 1. Dreanaži ehitamise skeem

Joonis 2. Ringjooksu raja ühe raadiuse kurv

Joonis 3. Ringjooksu raja kahe raadiuse kurv

Joonis 4. Spordiväljaku skeem: 1) ringjooksurajad, 2) jalgpalliväljak, 3) kõrgushüppe hoojooksurajad ja maandumise augud, 4) teivashüppe hoojooksurajad ja maandumise augud, 5) kaugus ja kolmik-hüppe hoojooksurajad ja maandumise augud, 6) kuu-liõukering, 7) vasaraheite-ring, 8) odaviske hoojooksurada, 9) keitahüte-ring

otsjoo pooleks, millisest keskpunktist A siis ühe raadiusega veetagu (kõie või traadi abil) jooksuraja kurv. Kurvjoon märgitagu lubjaga. Säärase kurvi moodustamine on kõige lihtsam ja igauks võib selle teostada (vt. joon. nr. 2).

b) Kahe raadiusega kurv. Jalgpalliväljaku otsjoo ad (vt. joon. nr. 3) jagatakse kolmeks ($aB=BC=Cd$); väljaku pikiteljel märgitakse punkt A ($AB=AC=BC$); punktist A tõmmatakse raadiusega Ab (2BC) kaare keskosa bc, punktist B raadiusega Ba kaar ab ja punktist C raadiusega Cd kaar cd.

c) Radade arv. Kuni 100 m kiirjooksu ja 110 m tõkkejooksu sirgjooksuteel peab radasid olema 6, ringjooksuteel 4—6 rada. Ühe jooksuraja laius on vähemalt 1,22 m. Ringjooksutee sisemine radamõõdetakse siseservast 30 sm väljapoole ja iga järgmine rada igast eelmise raja siseservast 20 sm väljapoole.

d) Jooksuradade kihid ja koostised. Ideaalsemad jooksurajad on kolmekihilised: 1) kõige all ligikaudu 30 sm paksune tellis- või paekivikiht — umbes poole telliskivi suurustest tükkidest, millele asetatakse kivivahede täiteks õhuke mullakord; 2) umbes 15 sm paksune kiht jämedamat koksi segatult tükilise turbaga; 3) 5—10 sm paksune pealmine kiht-segu, mis koosneb 60% šlakist, 20% savist, 10% mullast ja 10% sõredast liivast. Tarbe korral saab rada odavamalt ehitada veel järgmiselt: alla umbes 15 sm paksune kiht pae- või telliskivi-segu, sellele teisena peale umbes 10 sm paksune tükistatud turvas ja kõige peale kolmanda kihina 5—10 sm paksune segu, mis koosneb 50% turbast (peenendatud), 30% savist, 10% mustast mullast ja 10% sõredast liivast. Enesestmõistetavalt tuleb kihtide ladumisel kihid tugevasti raske rulliga kinni rullida. Jooksurada tuleb nii seest- kui väljastpoolt piiritlella tsementservadega, telliskividega või laudadega.

e) Kui on olemas sõe- või muist ainetest rada, siis tuleb rada võimalikult sageli ja korralikult rehitud, niisutada ja tugevasti rullida. Lähte- ja igasugused muudki augud tuleb alati tasandada ja kinni tampida. Mururadu, mis meie kandejõule vastavad ja on arenemas, tuleb hoolega kasta, rullida ja nädalas kord niita.

5. Jalgpalliväljak. a) Olenevalt spordiväljaku maa-ala üldisest veerikkusest tuleb otsustada, kas ta vajab üldist salakraavitamist või mitte. Sellest lähtudes tehakse kindlaks jalgpalliväljaku salakraavituse tarvidus. On maa savine ja vesine, tuleb kraavitamine ette võtta (vt. joon. nr. 1). Liivakama maa puhul aga pole see ehk nii hädatarvilik.

b) Väljak peab olema keskelt 20—30 sm kõrgem, kumerusega kahele poole äärtele. Pinnaseks on sobiv muld kerge savi seguga. Muru kasvatamine pinnasele on kõige kergem loomulikul teel, kusjuures seda muru halbades kohtades tuleb külvamisega järele aidata. Kunstliku muru seemendamise puhul sobivad järgmised muruseemnete segud: 1) keskmisele ja paremale savikasmullasele maale: sugepea 20%, pärisaruhein 20%, lambaaruhein 20%, inglise raihein 20%, aasnurmik 15% ja valge ristik 5%; 2) kehvalede ja kuivadele ning liivastele maadele: lambaaruhein 60%, aasnurmik 20% ja harilik kastehein 20%. Seemned tuleb igauks eraldi külvata. Muruseemne segu maksab läbistikku Kr. 3.50 kg. Keskmiselt kulub iga m² peale 30—40 g seemneid. Seega tuleb kunstlik muru üsna kallis ja on meie oludes raskesti teostatav; seepärast tuleks jääda lihtsa ja loomuliku muru kasvatamise juure.

c) Ideaalsel väljakul peaks olema kastmiseks ka maa-aluse torustikuga vesivarustus. Lihtsais oludes aga pole see muidugi teostatav.

d) Väljaku eest tuleb tubliasti hoolt kanda, kui val ajal iga päev kasta, sageli rullida ja igal nädalal niita. Loomuliku muru puhul hävitab niitmine laialehelised taimed, kasvatab tarvilikke taimi ja muudab muru juurestiku tihedaks.

6. Hüppepaigad. a) Kõrgus- ja teivas-hüpe. Olenevalt spordiväljaku üldasendist ilma-kaarte suhtes asetatakse hüppepaigad nii, et hüp-pajal päike oleks hoovõtmise hetkel seljatagant või kõrvalt, mitte kunagi aga vastu. Vastavalt sellele kõrgus- ja teivashüppepaigad asetatakse ühte sektoris. Kõrgushüppepaiku on soovitatav soetada 2, kummagi hoojooks vastassuunas. Teivashüppepaiga ehitatakse samasse sektorisse, paralleelselt jalgpalli-väljaku otsjoonele, ja kaks maandumisauku asetseb väljaspool (vt. joon. nr. 4). Kõrgushüppe maandumisauk on 4×4 m² suur, hoojooksurada vähemalt 15 m pikk ja kaarekujuliselt umbes 20 m lai. Teivas-hüppe maandumisauk on 5 m lai ja 4 m pikk, hüppe-rada 30—35 m pikk ja vähemalt 2 m lai.

Augud täidetakse pooleks sõreda liiva ja peene saepuruga 50 sm sügavuselt. Olenevalt pinnasest on hoojooksuradade pealmine kiht kas 1) lihtsalt mullast, 2) muld segatult turbapuruga ja saviga, igauht neist võrdsest, või 3) harilik mururada, mis meie lihtsais oludes heal hoolitsusel oleks meie kandejõule vastav. Ideaalne rada on 3-kihiline nagu jooksurajad, ainult pealmine kiht sisaldab 40% šlakki, 30% savi, 10% maanteemuda, 10% mulda ja 10% liiva.

b) Kaugus- ja kolmikhüpe. Need paigad asetatakse jalgpalliväljaku pikiküljele, jalgpalliväljaku ja sirg-jooksuradade vahele. Maandumisauk on 10—15×3 m suur, hoojooksurajad kummaltki poolt 30—40 m pikad ja vähimalt 2 m laiad. Hüpete hoojooksuradade koostised võrduvad kõrgus- ja teivas-hüppe omadele. Maandumisauk täidetakse sõreda liivaga 50 sm sügavuselt. (Vt. joon nr. 4.)

7. Heitepaigad. Kõik heitepaigad asetatakse teise sektorisse, pinnas on kõigil nagu hüpperadadel. a) Kuulitõuke- ja vasaraheite- ringi läbimõõt seest-poolt on 2,134 m; b) kettaheite- ringi läbimõõt on 2,50 m; c) odaviske-hoojooksurada on 25—30 m pikk ja vähemalt 4 m lai (vt. joon nr. 4). Kerjejõustiku määruste kohta vt. Kerjejõustikuliidu käsiraamat a. 1937.

8. Mänguväljakud. On spordi- ja mänguväljaku maa-ala küllaldaselt suur, tuleb sinna rajada käsi-pallimängude ja muudki väljakud väljapoole ring-jooksurada.

9. Ehitused väljakul. a) Tara. Spordi- ja mänguväljak tuleks piirata kas planguga või elustaraga. Meie lihtsais oludes on soovitatavam viimane, kusjuures olenevalt pinnasest tuleb kasutada mitmesugust istutamismaterjali. Istutamise plaan aga tuleb lasta valmistada asjatundjal.

b) Tribüün. Olenevalt väljaku asukohast ja ehitajate kandejõust võib vaatajaskonnale ehitada kas tribüüni, pingid või muldastmed. Vaatajaskonna pea-suund peab olema päripäikest.

c) Riietusruumid, dušid, käimlad, panipaigad. Kui on tribüün, asetatakse need selle alla. Lihtsamas olukorras tuleb nende jaoks ehitada vastav hoone eraldi ruumidega. Ideaalselt peaks spordi- ja mänguväljaku juures olema saun.

10. Väljaku hooldaja. Iga väljak vajab hooldamist ja vastavalt sellele nõudele tuleb lahendada ka hooldaja küsimus.

11. Kasutamiskord. Kogu väljakul ja tema ümbruses peab valitsema distsipliin ning vastavalt sellele tuleb koostada omaniku poolt ka väljaku kasutamise määrus või kodukord. Seda kodukorda peavad täitma kõik väljaku kasutajad.

12. Ümbruse kaunistamine. Spordi- ja mängu-väljak peab olema sportlastele ja noortele meeleolu-liseks paigaks. Seepärast tema ümbrus tuleb ka kau-nistada puude ja põõsastega, isegi lilledega. Iga väl-jak vajab omaette sisustamist ja selle üle tuleb nõu pidada vastava asjatundjaga.

Kujunenud traditsiooni kohaselt avaldab E. Spordileht koos käesoleva kirjutusega juba kuueandat aastat järjest maailma kergetõus-tikuriikide rekordide-tabeli. Tänavu tabeli avaldamine küll viibis, mida põhjustas asjaolu, et vältava sõja tõttu oli rohkem raskusi kõigi riikide rahvusrekordide hankimisega. Vastutasuna viivituse eest toome seekord aga koguni 40 riiki haarava tabeli, millega on loendatud peagu kõik need riigid, kus kergetõusmik on vähegi hinnataval tasemel. Tabelis oleme arvestanud ka juba nende rekordidega, mis on püstitatud käesoleval aastal ja mis enne käesoleva kirjutuse koostamist E. Spordilehele teatavaks said. Mõistagi ei saa meie pead anda, et kõik toodud rekordid on täpselt õiged, kuid võimalikud saavad olla niivõrd väikesed, et nende võimalik olemasolu peagu üldse ei riku pakutavat üldpilti.

Kui käesolevas numbris toodud tabelit võrrelda eelmise aasta omaga, võib kõigepealt märgata võrdlemisi laialdast paremusjärjestuse muutumist. See on tingitud asjaolust, et reas riikides on läinud aastal olnud võimsam taseme tõus, millega nad on mööda rühkinud nõrgema taseme tõusuga riikidest või eelseivatele tugevasti lähemale nihkunud. Silmapaistvaim on Itaalia ja Saksa tugev rekordide parandamine läinud aastal. Saksal see tema positsiooni paremusjärjestuses küll ei muutnud, sest USA tasemeni ta veel ei küündinud, kuid see-eest on jällegi lähemale nihkunud USA-le. Itaalia aga tõusis 380-punktilise rekordide parandamisega uustulnukana ekstrarühma, möödudes Jaapanist ja ka Ungarist. Märkida on ka seda, et Soome parandas seevõrra tublimalt oma rekorde, et on pärast vahepealset

mitmeaastast sörkimist Rootsi kannul, nüüd viimast möödunud. Nõukogude Liit on 270-punktilise rekordide parandamisega väga lähedale nihkunud tema ees seisvale Prantsusmaale ja ainult tänu oma vanale rasvale suudab Prantsuse esialgu veel püsida eespool Nõuk. Liitu. Järgmisel aastal on N. Liit kahtlemata tõusnud veel paar kohta kõrgemale.

Nagu varemategi aastatel, oleme nüüdki toonud võrdlustabeli 17-nel populaarsemal alal ja vastavate riikide rekordid ümber arvutanud punktidesse rahvusvaheliseks tunnustatud punktide tabeli alusel. Kujunenud tava kohaselt võib kõik riigid tugevuse järgi jagada kuude rühma. Rühmad on järgmised: 1) ekstrarühm — riigid, kelle rekordide väärtuse kogusumma ületab 17.000 punkti (iga rekord läbilõikes üle 1000 punkti); 2) väga head rühm — 16.150 (950); 3) tugev keskpäik — 15.300 (900); 4) keskpärase rühm — 14.450 (850); 5) alla keskpärase rühm — 13.600 (800); 6) nõrkade rühm — vähem kui 13.600 (800) punkti.

Rühmade koosseisudes kui ka üldises paremusjärjestuses tekkinud muutuste kohta oleks märkida:

Ekstrarühma tuli viiendaks juure Itaalia, peale selle Soome edestas Rootsi. Soome on Rootsist ees 5. küll ainult 35 punkti võrra, kuid õigustatult, kuna ta l. a. võitis Rootsi kahe rinde-maavõistlusel. Pare-

	100 m	200 m	400 m	800 m	1500 m	5000 m	10000 m	110 m tõkk
1. USA	10,2 1109	20,3 1153	46,1 1139	1,47,8 1129	3,48,4 1079	14,30,0 1055	31,07,0 963	13,7 1187
2. Saksa	10,3 1071	20,9 1048	46,0 1147	1,46,6 1169	3,50,2 1053	14,27,2 1066	30,40,0 1009	14,5 1019
3. Soome	10,7 934	21,6 940	48,2 987	1,52,5 986	3,52,0 1027	14,08,8 1139	29,52,6 1094	14,4 1038
4. Rootsi	10,3 1071	21,5 954	47,8 1014	1,50,4 1047	3,48,8 1073	14,18,8 1098	30,37,6 1013	14,2 1078
5. Itaalia	10,4 1035	21,2 1000	46,7 1093	1,49,0 1090	3,49,0 1070	14,44,4 1002	30,53,2 986	14,7 982
6. Ungari	10,4 1035	21,0 1032	47,7 1021	1,52,0 1000	3,48,6 1076	14,33,8 1041	30,43,4 1003	14,8 964
7. Norra	10,4 1035	21,5 954	48,6 960	1,52,1 997	3,53,2 1011	14,36,8 1030	31,02,4 971	14,8 964
8. Jaapan	10,3 1071	21,2 1000	49,0 935	1,54,0 945	3,56,8 963	14,30,0 1055	30,25,0 1035	14,6 1000
9. Kanada	10,3 1071	20,6 1099	47,2 1056	1,49,8 1065	3,50,4 1050	15,26,6 864	31,42,0 908	14,5 1019
10. Prantsuse	10,6 966	21,6 940	47,6 1028	1,50,6 1041	3,49,2 1067	14,36,8 1030	30,58,8 977	14,7 982
11. N. Liit	10,6 966	21,6 940	48,6 960	1,53,0 972	3,56,6 966	14,38,2 1025	30,44,8 1000	15,0 929
12. L.-Aafrika	10,8 902	21,1 1016	47,0 1070	1,53,7 953	3,56,0 973	15,04,8 932	— 900	14,2 1078
13. Inglise	10,4 1035	21,2 1000	46,9 1078	1,48,4 1109	3,51,0 1041	14,31,6 1049	30,58,2 978	14,3 1058
14. Holland	10,3 1071	21,1 1016	48,0 1000	1,52,3 991	3,56,0 973	15,16,4 895	33,10,0 785	14,6 1000
15. Argentiina	10,4 1035	21,4 969	48,4 973	1,53,4 961	3,56,0 973	14,54,4 967	30,44,0 1002	14,8 964
16. Austraalia	10,6 966	20,6 1099	47,9 1007	1,53,2 966	3,59,0 935	— 825	32,18,0 855	14,8 964
17. Eesti	10,7 934	21,9 897	50,0 874	1,55,8 898	4,00,4 918	15,07,4 924	32,34,4 832	15,3 879
18. Daani	10,6 966	21,8 911	49,3 916	1,54,2 939	3,58,1 946	14,36,4 1031	31,01,8 972	14,8 964
19. Šveits	10,4 1035	21,2 1000	48,0 1000	1,51,8 1006	3,55,0 987	15,17,0 893	33,13,0 781	14,7 982
20. Greeka	10,6 966	21,6 940	50,1 868	1,57,0 868	4,01,4 906	15,19,2 886	32,40,6 824	14,8 964
21. Böömi-Määri	10,6 966	22,3 843	49,1 928	1,54,6 929	3,59,2 933	15,12,3 908	32,27,4 842	15,2 896
22. Brasiilia	10,3 1071	21,5 954	48,8 947	1,55,1 916	3,58,8 938	15,57,0 777	33,02,6 794	14,8 964
23. Tšiili	10,7 934	21,7 925	48,4 973	1,55,0 918	3,57,4 955	15,06,0 928	31,54,0 890	15,1 912
24. Rumeenia	10,6 966	21,9 897	49,1 928	1,56,4 883	3,59,9 924	15,23,3 874	32,13,0 863	15,6 833
25. Belgia	10,6 966	21,7 925	49,7 892	1,53,0 972	3,50,0 1056	15,00,6 946	31,34,2 920	15,4 864
26. Jugoslaavia	10,7 934	22,4 830	49,9 880	1,55,0 918	4,01,2 908	15,29,8 854	33,03,8 793	15,0 929
27. Läti	10,6 966	21,9 897	50,5 845	1,58,0 844	3,59,6 928	14,54,9 965	31,52,7 892	16,4 723
28. Filipiinid	10,5 1000	21,6 940	49,8 886	1,57,3 861	4,06,1 851	16,32,0 688	34,17,4 702	14,9 946
29. India	10,5 1000	21,5 954	50,1 868	1,56,8 873	4,10,4 804	15,40,2 824	32,19,0 854	14,8 964
30. Luksemburg	10,9 872	21,8 911	49,8 886	1,54,8 924	4,04,5 869	15,35,4 837	32,45,0 818	15,8 804
31. Leedu	10,9 872	22,3 843	51,2 807	1,59,2 816	4,04,8 866	15,18,4 889	32,41,3 823	15,4 864
32. Türgi	10,6 966	23,0 757	49,4 910	1,57,3 861	4,14,2 765	16,18,0 722	35,15,0 638	14,7 982
33. Hispaania	10,9 872	22,7 792	50,0 874	1,58,4 834	4,03,0 887	15,23,4 873	32,23,8 847	16,2 749
34. Island	11,0 843	22,8 780	51,7 780	2,01,0 776	4,11,0 798	15,23,0 875	33,12,3 782	16,0 776
35. Hiina	10,7 934	22,1 869	51,6 785	2,02,2 750	4,11,1 797	17,13,4 596	34,01,0 721	15,7 818
36. Mehhiko	11,0 843	21,6 940	49,0 935	1,58,4 834	4,11,9 788	15,49,6 797	33,17,5 775	15,8 804
37. Portugal	10,6 966	22,2 856	52,6 735	2,03,0 734	4,16,6 741	15,25,8 866	32,23,8 847	16,0 776
38. Egiptus	10,6 966	22,6 805	50,5 845	1,58,8 825	4,12,4 783	15,23,8 872	33,45,8 739	16,6 698
39. Bulgaaria	11,0 843	23,1 745	51,0 818	2,03,4 725	4,05,0 863	16,18,0 722	35,02,0 652	15,6 833
40. Portoriko	10,6 966	22,4 830	51,9 770	2,02,5 744	4,34,4 586	17,40,2 542	38,29,2 460	16,0 776

seitsmeteistkümnes

musjärjestuseks selles rühmas on: 1. USA. 2. Saksa. 3. Soome. 4. Rootsi. 5. Itaalia.

Väga heade rühmas on endiselt üheksa riiki. Itaalia tõusis küll kõrgemasse klassi ja Poolaga meie enam ei arvestanud, jättes ta tabelist välja, kuid asemele tulid sellesse rühma uustulnukadena Lõuna-Aafrika ja Holland. Rühma juhiks jäi endiselt Ungari, kellel väga vähe puudub ekstrarühma pääsemisest, kuid tema järgmiseks kerkis Jaapanist möödumisega Norra. Kanada, Prantsuse ja N. Liit säilitasid oma positsioonid, kuid uustulnukatest L.-Aafrika surus Inglismaa oma selja taha, kus viimase kannul on kohe Hollandi. Paremusedjärjestuseks selles rühmas on: 1. Ungari. 2. Norra. 3. Jaapan. 4. Kanada. 5. Prantsuse. 6. N. Liit. 7. L.-Aafrika. 8. Inglise. 9. Holland. Lisada on, et Jaapan parandas oma rekordi ainult 7 ja Ungari ainult 11 punkti võrra.

Lõuna-Aafrika tõusuga kõrgemasse rühma jäi tegeva keskaiga ehk hea kerjeõustiku tasemega riikide rühma juhiks Argentiina, kellel puudub väga heade rühma pääsemisest veel ainult 13 punkti. Järgmiseks selles rühmas on Austraalia, kellega meie oma varemates tabelites ei saanud arvestada andmete nappusel rekordide kohta. Eesti, kuuludes sellesse rühma kolmandana, parandas oma rekordi ainult 69 punkti võrra, kuid sellest piisas, et minna mööda Daa-

nist ja Šveitsist, kes samas järjekorras jäid tema selja taha. Üldiselt tõusis Eesti nüüd seitsmeteistkümnele kohale, seega ühe koha võrra kõrgemale kui eelmises tabelis. Edasi järgnevad tugeva keskaiga rühmas Greeka ja Böömi-Määrimaa ning uustulnukadena Brasillia ja Tšiili. Paremusedjärjestuseks on: 1. Argentiina. 2. Austraalia. 3. Eesti. 4. Daani. 5. Šveits. 6. Greeka. 7. Böömi-Määrimaa. 8. Brasillia. 9. Tšiili.

Keskparaste rühma juhiks tõusis sama rühma lõpust Rumeenia, kellel l. a. oli eriti võimas taseme tõus. Tema kannul on Belgia, siis aga Jugoslaavia, kes ootamatult möödus Lätist. Viimase kannul on endiselt Filipiinid. See rühm kuivas õige kokku, kuna mitu riiki tõusis kõrgemasse rühma ja uustulnukaid ei olnud. Paremusedjärjestuseks on: 1. Rumeenia. 2. Belgia. 3. Jugoslaavia. 4. Läti. 5. Filipiinid.

Alla keskparaste rühmas Leedu parandas oma rekordi küll tervelt 510 punkti võrra, kuid eespool teda on siiski veel India (esmakordselt tabelis) ja Luksemburg, kuna neljandaks ja viimseks selles rühmas on Türgi. Ulejäänud riigid on kerjeõustikus juba nõrkade hulka kuuluvad, mispärast nende hindamisel seekord ei peatu.

A. ADARI.

400 m tõkk.	kõrgsus	kaugus	kolmik	teivas	kuul	ketas	oda	vasar	punkte	koht									
50,6	1134	2.09	1167	8.13	1131	15.36	986	4.60	1201	17.40	1203	52.73	1134	71.37	1032	57.77	1103	18.905	1.
51,6	1076	2.00	1040	7.90	1060	15.28	973	4.14	972	16.60	1105	53.10	1147	73.96	1094	59.00	1138	18.187	2.
53,2	990	2.04	1096	7.51	945	15.52	1011	4.15	976	16.23	1061	51.27	1080	78.70	1211	58.67	1128	17.643	3.
52,4	1032	1.99	1027	7.53	950	15.32	980	4.15	976	15.84	1016	53.02	1144	74.77	1113	54.83	1022	17.608	4.
52,4	1032	1.95	974	7.73	1009	15.01	932	4.15	976	15.37	963	51.49	1088	65.23	893	51.66	939	17.064	5.
52,9	1005	1.96	987	7.51	945	14.89	914	4.05	930	15.77	1008	50.73	1061	72.78	1065	47.88	843	16.930	6.
54,0	950	1.97	1000	7.54	953	15.82	1059	4.27	1034	15.80	1011	51.57	1091	67.04	933	50.39	906	16.859	7.
54,2	940	2.01	1054	7.98	1084	16.00	1089	4.35	1073	14.13	829	45.55	884	68.59	967	51.27	929	16.853	8.
52,7	1016	2.00	1040	7.63	979	14.76	894	4.22	1010	15.12	935	43.70	825	63.12	847	55.58	1043	16.721	9.
53,0	1060	1.95	974	7.70	1000	13.66	737	4.07	939	15.86	1018	50.71	1060	63.30	851	51.06	923	16.593	10.
55,3	889	2.01	1054	7.42	919	14.80	900	4.30	1048	16.20	1058	49.76	1026	66.30	916	53.08	976	16.564	11.
53,1	995	1.98	1013	7.50	942	15.42	995	4.13	967	15.55	983	48.01	966	65.80	905	48.36	855	16.445	12.
52,2	1042	1.90	909	7.31	888	—	850	4.00	907	14.89	910	43.01	803	60.38	790	48.50	859	16.306	13.
55,5	881	1.94 ^b	967	7.37	905	15.48	1005	3.90	862	15.55	983	46.58	918	67.12	935	55.51	1041	16.228	14.
54,3	936	1.94	960	7.32	891	15.52	1011	4.11	957	14.56	875	46.03	900	59.73	776	53.51	987	16.137	15.
53,9	955	2.01	1054	7.44	925	15.79	1054	4.05	930	14.07	823	44.00	834	67.93	953	51.01	922	16.067	16.
57,4	801	1.95	974	7.42	919	14.55	863	4.02	916	16.40	1081	48.39	979	75.93	1142	53.24	980	15.811	17.
54,5	926	1.90	909	7.30	885	14.53	860	4.10	953	14.34	851	43.24	810	64.05	867	51.73	940	15.646	18.
53,5	975	1.91 ^b	928	7.48	936	13.56	723	3.90	862	14.25	842	43.73	825	67.90	952	40.26	903	15.630	19.
52,8	1010	1.90	909	7.37	905	15.02	933	4.01	911	14.60	879	51.00	1071	64.69	881	50.22	902	15.623	20.
56,0	859	1.95	974	7.26	874	14.43	846	4.02	916	15.50	977	46.30	909	63.09	847	55.75	1047	15.494	21.
53,3	985	1.92	934	7.42	919	14.59	869	4.12	962	14.15	831	44.99	866	62.34	831	51.39	932	15.490	22.
55,7	872	1.87	871	7.10	831	15.12	949	3.90	862	14.94	915	45.34	877	62.35	831	51.69	939	15.382	23.
57,0	817	1.85 ^b	852	7.16	847	14.40	841	3.86	844	14.82	902	47.17	938	62.59	836	50.20	901	14.946	24.
53,4	980	1.86	859	7.11	833	13.80	756	3.75	796	13.70	785	42.57	789	61.76	818	—	750	14.907	25.
54,7	917	1.85	846	7.14	841	14.35	834	3.75	796	15.01	923	46.18	905	61.57	814	51.71	940	14.862	26.
57,8	785	1.88	884	7.31	888	13.88	767	3.85	839	15.19	943	46.62	919	67.68	947	46.76	816	14.848	27.
52,8	1010	1.94	960	7.65	985	14.59	869	3.80	818	12.95	711	42.82	797	64.04	867	—	750	14.641	28.
53,0	1000	1.81	798	7.60	971	—	800	3.98	898	13.02	718	38.47	666	54.63	675	—	650	14.317	29.
62,2	639	1.80	786	7.42	919	—	900	3.10	538	15.46	973	48.25	974	55.33	688	—	800	14.138	30.
59,8	712	1.95	974	7.02	809	14.25	820	3.63	745	13.60	775	42.37	783	63.36	852	—	800	14.050	31.
57,0	817	1.84	834	6.86	767	14.09	797	3.55	712	15.03	925	45.71	889	59.23	766	—	750	13.858	32.
57,8	785	1.81	798	7.21	861	14.05	791	3.74	792	12.87	703	41.44	754	53.30	649	43.23	733	13.594	33.
57,9	781	1.80	786	6.92	783	13.99	783	3.72	783	13.67	782	42.33	782	59.99	782	45.33	782	13.464	34.
58,3	766	1.87	871	6.91	780	14.36	835	4.01	911	13.26	741	41.13	745	53.85	660	—	700	13.279	35.
57,8	785	1.76	739	—	700	13.37	698	4.10	953	11.51	580	41.06	743	47.64	545	43.39	736	13.195	36.
58,2	770	1.82	810	6.80	751	13.43	706	3.40	652	13.07	722	41.10	744	57.85	738	41.06	683	13.097	37.
58,8	748	1.73	704	6.63	708	12.99	648	3.50	692	12.82	698	35.20	575	55.20	886	—	700	12.892	38.
61,3	662	1.81 ^b	804	7.01	806	13.65	736	3.90	862	13.07	722	43.96	833	53.69	657	30.61	464	12.747	39.
60,0	705	2.00	1040	6.78	746	14.38	838	3.76	800	13.32	747	34.93	567	59.36	769	—	650	12.536	40.

Sõjajumal Mars nahkkuuli kallal

Euroopat laastav kohutav sõda on loomulikult mõjutanud sõdivate riikide spordiliikumist, mis arusaadavalt ei saa liikuda loomulikes raames. Kuna sõjakäik haaras ka suure osa neutraalseid riike, kus elu arenes enam-vähem normaalselt kuni vaenuliste või okupatsioonivägede sissetungini, siis katkes seal seni regulaarne spordiliikumine täielikult. Üksnes Daani, kelle sakslased okupeerisid verevalamiseta, jätkab praegu normaalset spordielu.

Sõdivatest riikidest on kuulsamateks jalgpallimaadeks Inglismaa ja Saksamaa. Neis riikides viidi rahulikul ajal otse kolossaalne jalgpalliprogramm ühe aja kestes läbi. Sõja puhkedes seisis nende riikide juhtivad jalgpalliorganid peagu võimatu lahenduse ees — kuidas säilitada nahkkuuli veeremist sõjapäevil, millal tegevaid jalgpalli eliitmehi otse hulgaliselt mobiliseeriti ja rindele saadeti. Inglismaal oli enne sõda alanud normaalselt jalgpallihooaeg, olid peetud mõned voorud meistrivõistluste sarjas ja ringkonnaliitude väikesed meeskonnad valmistusid karika eelringideks ja kvalifikatsioon-matšideks. Kõik näis arenevat loomulikku rada, kui ... sakslased tungisid Poolasse ja Inglismaa ning Prantsusmaa kuulutasid end Saksamaaga sõjas olevaks. Sellega ühenduses algas massiline mobiliseerimine ja jalgpalli loomulikule arengule tõmmati ühel hooil kriips peale. Tuli leida uus moodus, kuidas sõja ajal mängida. Inglise jalgpalliliit astus kokku ja jagas maa rohketele geograafilistesse ringkondadesse, et vältida pikemaid reise. Nii koondati professionaal-liigid ringkondade viisi kokku. Üksikutesse ringkondadesse võeti meeskondi selle järele, kuidas tingis vajadus. Seega ei peetud kinni ennesõjaaegsest klassifikatsioonist, mistõttu ühte ringkonda sattusid mängima nii 1., 2. kui ka 3. liiga meeskonnad. Loomulikult ei tekkinud siin säärast olukorda, et esimese klassi meeskonnad oleksid ülivõimsad, kuna just nende ridadest mobiliseeriti tegev mängijaid rohkem, seevastu 3. liiga meeskonnad, kes koosnesid rohkem noortest, jäid esialgu peagu oma täiskooresseid juure. Sellest ongi tingitud inglise liigades säärane olukord, et 1. ja 3. liiga meeskonnad võitlevad peagu võrdvõimelistena.

Inglismaal moodustati 10 ringkonda sõjaajastest meistrivõistluste läbiviimiseks. Võistlusteks registreerisid end peagu kõik seltsid, eemale jäi kaad kuulsa meeskonda — Aston Villa ja Sunderland. Viimane registreeris end lõpuks küll karikavõistlusteks, kuid Aston Villa on piirdunud sõja ajal ainult paari sõprusmatši pidamisega.

Soitimaal on kaks ringkonda moodustatud segamini 1. ja 2. liiga meeskondadest geograafilisel alusel. Lääne grupis võitis Rangers, järgnesid Hamilton Academicals, Queen of the South, Motherwell, Greenock Morton (2. l.), Clyde, j. t.

Ida ringkonnas võitis Falkirk, järgnevad Heart of Midlothian ja Aberdeen. 16 meeskonnast koosneva ringkonna punaseks laternaks on 1. liiga Arbroath ja Gowdenbeath. Ringkondade vaheline matš Rangersi ja Falkirki vahel lõppes 2:1 eelmise võiduks.

Nüüd Inglise karika juure. Kuna karikavõistlustest lubati osa võtta suurel hulgal seltsidel, siis sündisid eelmängud samuti ringkondade viisi, kuni selgitati üle kogu riigi 32 meeskonda. See arv läks kokku karika esimeseks vooruks, kusjuures mängiti kaht matši — üks kodus ja teine väljas — ja võitjaks osutus kahe matšiga parema väravasuite saavutanud selts. Karika poolfinaali jõudsid Blackburn Rovers ja Newcastle United ning teise paarina Ful-

ham ja West Ham United. Blackburn sai esimesena finaali võiduga 1:0 Newcastle'i üle.

Inglise omavahelistest maavõistlustest lõppes Inglise-Soti kohtamine viigiliselt 1:1.

See oleks ka inglaste kogu tegevus sõja ajal. Hulga laiaulatuslikum oli sõjaprogramm Saksamaal. Kõik 18 ringkonda (enne Gau, nüüd Bereich) selgitasid alates 1. detsembrist 1939 turniirisüsteemis oma meistrit. Sõjaolukord pakkus mõningaid üllatusi, sest vastavalt übermääramistele sõjalise teenistuse huvides mitmed kuulsad mängijad ei esinenud oma tavalises seltsis, vaid koguni teistes ringkondades ja seltsides. Sellest tuligi, et 18 ringkonna kohta kaitses ainult 7 meistrit oma tiitlit.

Meistrivõistluste poolfinaali pääsmise õiguse saavutamiseks pidid meeskonnad mängima gruppides, millest 3., 4. ja 5. grupis on neli meeskonda ja esimeses kahes grupis kummaski 3. Kahe esimese grupi võitjad selgitavad omavahel neljanda osavõtja poolfinaalidest. 1. grupi võitis Union-Oberschöneweide, teise Rapid. Nende omavahelise esimese matši võitis Viinis Rapid 3:2. Kordamismatš tuleb Berliinis. 3. grupis tuli võitjaks Dresdeni SC, saavutades 6 mängust 4 võitu ja 2 viiki, väravad 9:0 (!). Selles grupis on tugevateks vastasteks Jena, Eimsbüttel, Osnabrück (!). Dresdeni vanaraud Richard Hofmann on tänavu jälle erakordses löögihooes. Neljandas grupis on võitja selgitamine Schalke ja Fortuna asi, kuid Schalke tarvitseb veel vaid üks viik teha, et saavutada esikoht. Viimases grupis, mis on ka kõige tagavägisem, on olukord veel lahtine, kuid võitjaks võivad tulla siiski ainult Nürnberg ja Waldhof, kuna mõlema Kickersi väravasuhe on vilets. Kui viimases voorus mõlemad Kickersid on võidukad, lõpeb kogu see grupp surnud ringiga ja võitjaks tuleb parima väravasuhetega selts.

Näib, et Dresden ja Schalke on tugevad favoriidid finaalks.

Saksa karikas — Tschammer-pokaal — paelus jällegi rohkem eelmistest aastatest. Üllatuse pakkus poolfinaalis Nürnberg, kes Viinis võitis Rapid'i 1:0. Teine poolfinaal läks Viini Wackeri ja Waldhofi vahel. Kolm korda mängiti viiki, siis termiinide puudumisel loositi võitja. Sellena sai Waldhof finaali, kus alistus väsinult 0:2 Nürnbergile.

Maavõistluste-hooaeg on Saksas olnud üsna ilus, arvatud välja kohe pärast sõja puhkemist saadud 1:5 kaotus Ungarile. Siis aga järgnesid võidud 5:1 Jugoslaavia üle võõral pinnal ja Berliinis 5:2 Itaalia üle. Kordamismatšid läksid aga kaduma. Florenzis võitis Itaalia 3:2 ja Viinis Saksa teisejärgulist meeskonda võitis Jugoslaavia 2:1.

Itaalia suutis meistrivõistlused peagu enne sõtta astumist lõpetada. Meistriks tuli Milano Ambrosiana, teiseks jäi endine meister Bologna. Ungaris oli asi tänavu pisut tasavägisem, kuigi lõppes Ferencvarosi võiduga Hungaria ja Ujpesti ees. Kuid Szeged ja Kispest on läinud tugevaks ja jäid ainult paar punkti maha.

Jugoslaavias oli tavaline duell Gradjanski ja Beogradski vahel, mis lõppes esimese pealolekuga tänavu. Rumeenias tuli järjekordselt meistriks Venus. Belgias ja Hollandis ning Prantsusmaal katkesid sõja kandumisega nende pinnale igasugused üritused jalgpallis, kuid Hollandis algasid nad hiljuti uuesti. Suure laastamise tõttu on raske ütelda, millal luuakse neis riikides jälle korrapärane spordielu.

G. Pärnpuu.

SEKUNDID Olu ja JURMA vahel

5. Ei tohi olla närve...

Mööda ajavõtjast, depoost. Inimesi on vaevalt näha, vilksatab vaid märk, mille tõstab üles sõidujuht, ja juba jälle on õgitud terve kilomeeter. See on teine ring, sellega peab juba saavutama kiiruse kõrgpunkti, kõrgpunkti läbilõikes, sest stardi- viivitus langeb selles ringis ju ära. Väike paremkurv ja veelgi kiiremini läheneb lõunakurv, tuuride- ja kiiruseosuti näitavad, et peab õnnestuma. Niipalju minuteid ja niipalju sekundeid tohib kõige enam tarvitada üheks ringiks, iga kümnendik-sekund on võit ja samuti ka reserv. Asi peab õnnestuma. Torm ulub.

Ei mõtelda enam edasi, arvestatakse vaid, sõidetakse ja peetakse silmas teed. Peab nägema kaugele, sest tee on lühike kolmesaja-kilomeetrilise tunni-kiiruse juures. Kasvava tempo juures jääb aega kaalutlemiseks ja teotsemiseks järjest vähemaks. Jälle on seal põhjakurv, masin sööstab sealt läbi tempoga, mis näitab veel ikka üle 100 km tunnis. Inimesed ajamõõtjamajas vahivad lakkamatult stopperitele. Tehku nad seda! Nii, nüüd kiirust juure, kolmas ring algab. Mööda stardist, — see on kilomeetripost null. Siis jookseb masin jälle täie tuuridega kolmsada kakskümmend kilomeetrit. Pöörane tempo. Seda teatakse alles siis, kui ollakse ise selle kaasa teinud. Iga kilomeeter lisakiirust loeb kahekordselt. Rattad puudutavad vaevalt maad — nii näib vähemalt. Tuleb vaid pidada rada, ikka nõõrsirgelt edasi.

Jälle on neelatud kilomeeter — seal kostab rakkasus, pauk. Kogu sõiduk väriseb ja rappub, tahab hüpata, tahab söösta rajalt. Parema tagumise ratta kumm on lõhkenud, korrapäraselt purunenud. Sellest see pauk. Kumm on lõhkenud. Kolmesaja kahekümne kilomeetrilise kiiruse juures! Rooliratas rebib metsikult kõrvale, on vaja ebainimlikku jõudu, et teda hoida oma tahtmise värgi. See jõud aga kasvab koos hädaohuga — ja hädaoht on hiigelsuur. Vigane ratas taob vastu maad. See kostab kuulipilduja tärinana. Tak-tak-tak. Rattad keerlevad ju ikka veel kõrges tempos. Ainult mitte puudutada pidureid — siis on kõik otsas.

Kestab igaviku, enne kui auto vähendab oma kiirust. Sellise kiiruse ja sellise raskuse juures — see on üsna arusaadav. Tuule vastusurve on voolujoone tõttu suurelt osalt kõrvaldatud, nüüd oleks aga seda vastusurvet tarvis. Sada meetrit on nagu igavik. Sõiduk tahab minna vasemale, absoluutselt vasemale, teda ei saa pidada, kuid teda tuleb pidada. Mitte ainult pidurdada! Vasemal asub kahe sõidutee vahel olev rohuriba, pealeselle väike kraav. Sõidukit ei tohi lasta sinna, seda tuleb vältida iga hinna eest. Ja sada meetrit kaugemal too tohtu reklaamsein. Sinna vastu ta tahab joosta — ei, ka seda ei tohi juhtuda! Nüüd on tarvis säilitada närve, asi võib õnnestuda vaid suurima rahu puhul. Kas tohib selle juures üldse evida närve? Ei, mitte närve, ainult vaimukindlust, kiiret teotsemist, kaalutletud teotsemist. Iga mõtlematu liigutus võib tähendada upperalli, purunemist, surma. Too reklaamsein seal — kui oleksin juba mööda sellest, kui oleksin vaid mööda! Vasem ederatas puudutab rohuriba. See

on äärmus, kaugemale ei tohi enam minna, siis tuleb juba kraav. Ja ees sein. Üsna, üsna pisut pöörata paremale. Kas see õnnestub? Katsetada! Nüüd auto lengerdab. Sein lendab mööda — viimaks ometi!

Sõiduk on muutnud oma rada, ta põikleb siiasinna, vajab palju ruumi, kiirus on aga alanenud — nüüd võib sõidukiga juba midagi peale hakata, võib teda korrigeerida — hädaoht on möödunud — sõiduk peatub. See on 2,5 kilomeetritulba juures. Ta on vajanud seismajäämiseks 1500 meetrit. Nüüd ta seisab lõplikult. Ja mina istun oma limusiinis ja elan veel kord läbi need vähesed sekundid, mis jäid mulle äsja seljataha, sekundid, mis muutusid igavikuks.

Siis sõidavad ka juba mehed depoost kohale, võtavad mu kaasa, viivad masina tagasi. Olen siis rängalt vandunud, jutustati mulle hiljem. Kuidagi pidi ju reaktsioon avalduma, millisel kujul, see on lõppeks temperamendi küsimus. Kriitilisel hetkel ma ei kaotanud aga närve — ja kriitilisi hetki tuleb võidusõitja elus ette nii tihti, et neid ei suuda meeleski pidada.

6. Lumehanges ja vee all

Ei tarvitse aga tingimata olla võidusõidusporid, kus satutakse halbadesse olukorrisse. Nii elasin kord suusatamise juures läbi hirmusekundeid. Kuid jälle olid minu terved närvid ja välkkiire teotsemise harjumus need, mis päästsid minu.

Olin roninud üles mäele ja nüüd pidi siit lahti minema kiire laskumine alla orgu. On kirjeldamatult ilus kihutada üle avarate valgete lagendike, tempo muutudes järjest kiiremaks, kuna tuul piisutab sulle vastu nägu. See kõik toimub vaikselt, puudub mootori kurdistav pörin.

Laskusin järsust nõlvakust. Kiirus kasvab iga sekundiga. Liikusin edasi umbes viiekümne kilomeetrilise tunni kiirusega, peenike lumepulber tõusis üles, puhus mulle näkku, mind valdas säärane kergendustunne. Oleksin meelsasti sulenud silmad ja libisenud edasi, ilma et oleksin mõtelnud millelegi.

Ärgates sellisest poolunelemisest nägin äkki enda ees lumest paistvat kivi! See ei võinudki paista kaugele, kuna ta vaid üsna vähe ulatas kõrgemale värskeltsadanud lumekihist. Selle kivi näol, teadsin, ootas mind kohutav hädaoht. Kõrvale pööruda oli võimatu, olin selleks liig lähedal, pidurdamine oli veelgi võimatum. Jälle töötas aju, et leida pääseteed. Veel kakskümmend meetrit, veel kümme. Minu vasem suusk jooksis otse kivi suunas, parem oleks veel vaevu pääsenud sealt mööda. Vasem jalg üles tõsta, nii kõrgele kui vähegi võimalik, nii kõrgele kui raske suusk seda lubab! Seal oli kivi, kraapiv hällitsus ja juba ma lendasin kõrges kaares ja sõlme tehes ettepoole lumme. Kakskümmend meetrit allapoole läks see nii, et kogu maailm näis olevat täidetud vaid jalgadega, suuskadega ja kätega. Ja siis ma istusin kinni sügavas lumeaugus, pea allpool, taipamata, mis on lahti, suusad veel ikka kinnitatud jalge külge. Mind ähvardas lämbumisoh, kui ma kiiresti ei suuda end siit välja rabelda. Aga kuidas seda teha? Vastik olukord.

Siis naasis suur rahu jälle. Kõigepealt käte abil teha õhule juurepääsuvõimalusi, edasi tungida läbi lume, püüda pääseda jalule. Lõppeks see õnnestuski. See kostab praegu nii lihtsana, nii ebakardetavana, kuid oli ometi palju, palju kardetavam kui mõnedki rasked hetked võidusõidul.

Kolmeteistkümne-aastase poisina pidin kord uppuma. Minu vanemad elasid otse Reini ääres. Sellest oli ka arusaadav, et meie, poisid, peagu alati hulkusime vee juures. Vee juures ja vees. Tegime kaladele ränka konkurentsi. Et igaüks meist oskas suurepäraselt ujuda, see oli loomulik. Muututakse kergemeelseks, kui usutakse, et oled üle igast hädaohust, ja kolmeteistkümne-aastasena usub seda igaüks.

Mul oli aerupaat, üsna normaalne väike paadike, nagu neid Reini kaldal võib leida kõikjal. Aerupaat on kena asi, mõtlesin endamisi, kuid purjepaat oleks veel palju kenam. Aerupaadist võib ometi teha ka purjepaati — ja ühel päeval oli puri ka tõe-poolest kohal. Et see minu väikese paadi jaoks oli liig suur, sel polnud minu arvates mingit olulist tähtsust. Vastupidi, selle tõttu ta võis muutuda vaid kiiremaks kui minu koolisõpradel.

Purjetamine minu paadiga oli lihtsalt võrratu, kuni ühel päeval...

Nagu kõik veekogud, mis on piiratud mägedest, nii on ka Rein väga tujukas, ja tuuletingimused muutuvad iga minutiga. Tuul puhub siis hooti üle veepinna — ja nii see oli ka sel päeval. Ma ei saanud paadiga nii hästi manööverdada, torm haaras suurest purjest ja surus paadi raskelt ühele küljele. Vett loksus sisse, kuid mul õnnestus teda siiski saada tasakaalu. Hakkasin pisut hirmu tundma ja tüürisin paadi kaldale poole. Palju enne seda, kui jõudsin randa, tuli jälle säärane puhang ja paiskas paadi ümber.

Inimesed, kes seisid kaldal, nägid õnnetust ja mind juba uppumas; nad olid rohkem erutatud kui mina. Küll ma pääsen juba välja, mõtlesin mina, ja loodetavasti saan kätte ka paadi. Paat oli mulle tähtsam kui ma ise. Kuid siis märkasin juba, et ma ei saa sukelduda sügavamale ega tõusta ka kõrgemale. Äärmiselt ebamugav tundmus. Olin ju eeskujulik sukelduja ja mulle oli selge: nüüd on vaja õhuga olla kokkuhoidlik. Mis oli juhtunud? Kuk-

kudes olin kuubepidi jäänud rippuma ühe kruvi otsa, sellisel kohal aga, mis asus juba vee all. Paat vajus järjest sügavamale, ja nii ta tõmbas ka mind kaasa. Pidin nüüd toimima suurima kiirusega. Pea veel kord kõrgemale veepinda — see õnnestus — ja nii mul oli uut õhutagavara — siis sukelduda, otsida üles koht, kuhu olin jäänud kinni — kuub lahti kiskuda — siis olin vaba.

Ujusin kiirete tõmmetega kaldale poole. Süda kloppis võrdlemisi valjult, kui viimaks maabusin. Oleksin oma kangelasteost meelsasti vaikinud, kuid kahjuks see ei õnnestunud, sest olin märg nagu puudel. Ema pani mu kiireimas korras voodisse. Alles palju hiljem ma taipasin, et olin sel purjetamisretkel viibinud suurimas hädaohus. Neil päevil oli mulle aga tähtsam see, et paat päästeti, nii et sain teda hiljem kasutada veel mõnekski kaelamurdvaks ürituseks.

Eeales pole ma aga surmale olnud nii lähedal kui kord üsna väikese lapsena. Loomulikult ma ei mäleta enam, kuidas see juhtus, alles hiljem jutustati seda mulle. Mängisin kuskil liivaaugus. Ja seal ma olin oma suurusemõistete kohaselt valmistanud tohutu tunneli, olin pugenud liiva sisse nagu mutt, kuni kogu see ilus ehitus kokku langes ja mu enda alla mattis. Lapsed, kes mängisid minuga koos, kokkusid kole-dasti, ja selle asemel, et mind aidata, nad jooksid minema. Parajasti möödus aga sealt minu isa kaubamaja prokurist, too märkas, et midagi on korras ära.

„Ruudi — Ruudi — liivahunnikus — seal all!“
Rohkem ta laste käest teada ei saanud. Ta sööstis liivaaugu juure ja nägi seal vaid minu jalgu. Kiiresti kaevas ta mu sealt välja. Minu nina ja suu olid juba liiva täis, hingasin raskelt, kõhisin, polnud enam kaugel lämbumisest. Paar minutit hiljem tuli õnekombel kohale ka üks arst — ja nii oli varsti jälle kõik korras.

Kui sageli olen surmale silma vaadanud? Teadlikult üldse mitte, kuna — nii kujutlen vähemalt mina seda — inimene hädaohu hetkel ei otsi mitte surma, vaid elu. Ta ei mõtle vist sugugi surmale, vaid palju enam sellele, kuidas ta võib pääseda hädaohust, hädaohust, mis pole sugugi identne surmaga. Iga inimene viibib palju sagedamini surmasuus, kui ta aimab, aga et ta sellejuures mõtleb surmale — ei, seda ma ei usu.

TEISTE RIIKIDE KERGEJÕUSTIKU REKORDE

	Holland		Belgia		Daani		Šveits				
100 m	10,3	Berger 1934	10,6	Saelens	1938	10,6	Hansen	1938	10,4	Hänni	1935
200 m	21,1	Berger 1930	21,7	Saelens	1938	21,8	Hansen	1938	21,2	Hänni	1935
400 m	48,0	Baumgarten 1938	49,7	Verhaert	1935	49,3	Christensen	1936	48,0	Imbach	1924
800 m	1.52,3	Bowman 1938	1.53,0	Mostert	1939	1.54,2	Rose	1938	1.51,8	Martin	1928
1000 m	1.29,5	de Ruyter 1939	2.27,2	Mostert	1939	2.30,7	Rose	1938	2.30,4	Martin	1935
1500 m	3.56,0	de Ruyter 1939	3.50,0	Mostert	1938	3.58,1	Märkensen	1932	3.55,0	Schnaerer	1924
3000 m	8.39,6	Petit 1937	8.19,8	Mostert	1939	8.18,4	Nielsen	1934	—	—	—
5000 m	15.16,4	Zeegers 1932	15.00,6	Maréchal	1933	14.36,4	Siefert	1938	15.17,0	Utiger	1937
10000 m	33.10,0	Zeegers 1931	31.34,2	Chapelle	1937	31.01,8	Siefert	1936	33.13,0	Schiavo	1925
4×100 m	41,3	Rahvusm. 1936	42,6	Liegeois	1926	42,8	KJF	1935	41,7	Rahvusm.	1939
4×400 m	3.21,8	Trekvogels 1938	3.23,6	Beerschot	1937	3.25,0	AIK	1938	3.21,8	Rahvusm.	1926
tõkk. 110 m	14,6	Brasser 1938	15,4	Bosmans	1936	14,8	Thomsen	1938	14,7	Anet	1939
„ 200 m	25,5	Beintema 1932	25,3	Bosmans	1936	—	—	—	—	—	—
„ 400 m	55,5	Brasser 1939	53,4	Bosmans	1936	54,5	Jensen	1939	53,5	Kellerhals	1938
kõrgus	1.94,6	Brasser 1936	1.86	Henault	1924	1.90	Otto	1935	1.91,5	Edgenberg	1933
kaugus	7.37	de Boer 1928	7.11	Binet	1934	7.30	Rasmussen	1931	7.48	Studer	1935
kolmik	15.48	Peters 1937	13.80	Devilder	1938	14.53	Kristensen	1930	13.56	Rügg	1938
teivas	3.90	van Zee 1934	3.74,5	v. Peterghem	1938	4.10	Larsen	1936	3.90	Meier	1931
kuul	15.55	de Bruyn 1939	13.70	v. d. Voorde	1934	14.34	Christiansen	1933	14.25	dr. Zelé	1939
ketas	46.58	de Bruyn 1939	42.57	Vos	1934	43.24	Larsen	1938	43.73	Bachmann	1932
oda	67.12	Lutkeveld 1939	61.76	Herremans	1931	64.05	Möller	1931	67.90	Neumann	1938
vasar	55.51	Houtzager 1939	—	—	—	51.73	Nielsen	1939	50.26	Nido	1939
10-võistlus	7046	Brasser 1936	5709	Boulanger	1934	6348	Thomsen	1937	7033	Guhl	1936

KUULSUSTE Galerii

Arthur Duffey

Esimeseks puht-sprinteriks jooksude ajaloos nimetatakse ameeriklast Arthur Duffey'd, kes spetsiaalselt harrastas distantse kuni 100 meetrini, kusjuures tema lemmikdistantiks oli 100 jardi. A. Duffey on ühtlasi käesoleva sajandi esimene parim sprinter, sest just a-il 1901—1903 oli ta oma elu parimas vormis.

A. Duffey oli kõhna kehaehitusega ja alguses koguni jõuetu, kuid süstemaatilise treeninguga tõusis ta sajandi alguse võimsaimaks sprinteriks. Kavakindlate katsetuste najal parandas ta lühimaajooksu harjutusviisi ja ka jooksustiili. Selles mõttes on teda peetud teerajajaks USA pärastistele sprindikuulsustele. Tema hakkas ka uurima hingamisküsimusi sprindi vältel ja oli esimene sprinter, kes harjutas iga päev. Isegi koduvõimlemise suurt tähtsust sprinterile hakkas tema erilisemalt rõhutama.

1901. a. ta juba kordas 100 jardiis tolleaeset maailmarekordi 9,8, tulles selle ajaga võitjaks USA meistriühistlustel. Järgmisel aastal jooksis ta New Yorgis esimesena maailmas 9,6, mis endastmõistagi oli uus maailmarekord. Tulemus jäi aga rekor-

diks kinnitamata, kuna seda ei tahetud uskuda. Oma parima vormi aastal oli Duffey kõigile võitmatu. Ainus, kes teda sellal suutis korraks võita oli austraallane Nigel Barker, kuid pikemal distantstil. Kõigest hoolimata jäi Duffey nende kuulsuseta kuulsuste hulka, kes pole suutnud tulla olümpiavõitjateks. Ta ei püsinud vormis St. Louis' olümpiamängudeni, hävides veidi enne neid Archie Hahnile, kellest sai üks kuulsaimaid olümpiavõitjaid. Ta ei pääsenud üldse olümpiameeskonda.

Hiljem Duffey siirdus sporditoimetajaks, olles ühtlasi oma aja paremaid teoreetikuid sprintide alal.

James Meredith

Stokholmi olümpia-aasta kevadel kerkis USA-s esile nooruke veerand- ja poolmaailer James E. Meredith, hüüdnimega Ted. Sellest noorukest tõusis kuulsus, kelle maailmarekordid jäid kauaks ületamatuks ja kes olümpiamängudelgi oli võitmatu.

Ta suutis kaua püsida heas vormis ja kui poleks vahele tulnud maailmasõda, ta oleks vahest tootnud veelgi paremaid maailmarekorde.

Nagu öeldud, kerkis Meredith esile 1912. a. kevadel. Tähelepanu endale pööras ta sellega, et jooksis Princetoni 880 jardi 1.55,0-ga. Seepeale võeti ta olümpia-katsemeeskonda ning vastavatel katsevõistlustel kattis ta eeljooksus 800 m ajaga 1.53,8. Lõppvõistlusel, mis peeti samal päeval, kaotas ta aga vanale kuulsusele Mel Sheppardile ja Caldwellile. Leiti, et noorele poisile on liig joosta kaks korda päevas nii pingutavat jooksu. Kuid veel enne kui tähelipu meeskond asus teele Euroopasse üllatas Meredith kodulinnas Mercesburgis 1.52,5 saavutamisega, mis oli parem ametlikust maailmarekordist. Tagajärjest aga ei teatatudki Euroopasse ja nii jäi see maailmarekordiks kinnitamata.

Stokholmis startis Meredith 800 m-is, milles kuue jänki kõrval pääsesid finaali veel ainult üks kanadalane ja üks sakslane (Hanns Braun). Valitses surmavaikus, kui Londoni olümpiavõitja M. Sheppard vedas 300 m, et siis tempot tasandada. Seda kasutasid tema kaasmaalased talle lähenemiseks, kusjuures rajal tekkis ummik, nii et sakslane, kes oli heas hoos, ei leidnud võimalust möödaspurrimiseks. Jooksu võitis James E. Meredith, kes aga selleks pidi püstitama uue maailmarekordi — 1.51,9. Sakslased aga väidavad tänapäevani, et võitjaks tulnuks Braun, keda olevat jooksul takistatud...

Meredithi täielik võidukäik algas pärast Stokholmi olümpiamänge. 1913. a. kordas ta 13 a. püsinud Maxey Longi maailmarekordi 440 jardiis 47,8 ja 1916. a. saavutas uueks maailmarekordiks 47,4. Tegelikult tähendas see uut maailmarekordi ka 400 m-is, kuid tollal veel ei arvestatud pikemal distantstil saavutatud tulemust maailmarekordiks ühtlasi lühemal distantsil. Hiljem see olukord siiski muudeti ja Meredithi tagajärg kuulutati aastaid tagantjärele ka 400 m maailmarekordiks. Ka 880 jardi maailmarekordi kruvis Meredith kõrgemale — 1.52,2, mis jäi püsima 10 aastat.

James Meredith põlvnes Wales'ist. Tema isa oli Pennsylvanias traavlite kasvataja ja ettevalmistaja

võistlusiks ning noore poisina oli Meredithi suurimaks lõbuks joosta võidu isa hobustega. Seejuures vibutas ta oma käsivarsi kuidagi veskitiibadena, millisest stiiliveast ta ei paranenud ka maailmarekordide jooksmise ajaks.

1915. a. kattis ta 440 jardi koguni 47 sekundiga, kuid rekordiks seda ei kinnitatud tuule toetuse tõttu. Joosnud 1916. a. maailmarekordiks eespool nimetatud 47,4, ei saanud ta siiski kaua olla rekordi ainuomanikuks: sama aasta sügisel kordas tagajärge neegerjooksja B. Dismond.

USA astudes maailmasõtta siirdus Meredith koos teiste spordinoortega Euroopasse sõtta ja see tegi lõpu tema jooksja karjäärile. Ta tuli sõjast küll tervelt tagasi, kuid Antverpeni olümpiamängudeks oli ta oma parima vormi aja üle elanud ega pääsenud Antverpenis isegi finaalidesse.

Donald Lash

Võib-olla ei pea lugejad Donald Lashi kuigi väljapaistvaks kuulsuseks, sest Soome pikamaajooksjate saavutuste kõrval jääb jänkide kuulsaim pikamaajooksja nende varju. Ometi on Donald Lash Uus-Maailmas populaarseimaid mehi, kes on nende vähestest õnnelikkude hulgas, keda on auhinnatud Sullivani trofee annetamisega. USA spordiliidu oma-

aegse esimehe ja USA kergejõustiku isaks nimetatud John Sullivan mälestuseks asutatud trofeega hinnatakse USA-s aasta parimat spordisaavutust sel kombel nagu meil omal ajal oli TSK kuldmedäi määramine. Donald Lash hinnati USA parimaks sportlaseks 1939. aastal ja see juba tähendab, et sealpool ookeani on ta üheks kuulsamaks meheks.

Euroopas pole Donald Lash saavutanud kuigi märkimisväärset. Berliini olümpiamängudel pääsis ta küll 10000 m finaali, kuid suruti seal kaheksandaks. Ka teistel startidel Vana-Maailmas on tal olnud õnnestumistest palju rohkem ebaõnnestumisi. Kuid Ameerikas jooksis ta 1936. a. varakevadel Princetownis hoolimata suurest vihmast uue maailmarekordi 2 miili jooksus. Tema ajaks märgiti 8.58,3, kuna eelmine maailmarekord kuulus Paavo Nurmile 8.59,6-ga. Kui head need ajad olid, seda tõendab see, et aasta-

kümneid oli iga kestvusjooksja unistuseks katta 2 miili ajaga alla 9 minutit. Nüüd on küll Lashi rekord ületatud, kuid maailmas on siiski vähe neid, kes on pääsenud alla 9 min.

Pärast Berliini mängu jooksis Lash sisevõistlustel 2 miili 8.58,0-ga, mis on aeg, mida enne teda ei suutnud näidata ka Nurmi. Mitte rahuldudes saavutatud edust siirdus Lash ka 1 miili jooksule, kus ta võitis Cunninghami ja San Romani ees ajaga 4.07,2,

mis 1500- m kohta tähendas 3.48,7. Oma suurima kuulsuse on Lash saavutanud sellega, et on viis korda järjestikku tulnud USA murdmaajooksu meistriks. Seda pole ükski jäнки suutnud korrata. See oligi aluseks Lashile Sullivani trofee annetamiseks.

Alvin Kraenzlein

Mitmekordseks kuulsuseks võib nimetada saksa päritoluga jäנקit Alvin Kraenzleini. Kõigepealt: ta oli neljakordne kuldmedalimees Pariisi mängudel

1900. a. Teiseks: tema leiutatuks peetakse praegust tõkke ületamise stiili. Kolmandaks: ta oli mitmekülgne kergejõustiklane, kellel häid väljavaateid olu- nuks ka kümnevõistluses. Isegi raske on öelda, milles Kraenzlein oli kõige kuulsam.

Algame tõkkejooksust. Kraenzlein leiutas, et jooksmisega saab palju kiiremini üle tõkete kui hüppamisega. Tema hakkas õpetama, et enne tuleb üle tõkke astuda ühe jalaga, keha ette kummardada ja siis teine jalg kõverdatult üle tõkke järele tuua. Enne Kraenzleini lihtsalt hüpati mõlema jalaga korraga üle tõkke, mis riisus palju aega. Uue stiili leiutamiseks võib Kraenzleini pidada õieti tõkkejooksu isaks. Enne teda oli maailmarekord lühemas tõkkejooksus jäנקi Chase'i nimel 16,5-ga, Kraenzlein viis selle aga 1898. a. korrapealt 15,2-le, mis maailmarekordina püsis 10 aastat.

Kraenzlein ise oli ainult 175 sm pikk, kuid hästi arenenud kehaga. 1899. a. võitis ta USA meistri- võistlused 100 jardis, sama aasta üliõpilasvõistlustel saavutas aga ühe päevaga võidud järgmistel aladel: 100 jardi 10,0, 120 j. tõkkeid 15,8, 220 j. tõkkeid 26,2 ja kaugushüpe 7.13. See oli nagu sissejuhatuseks tema esinemisele 1900. a. olümpiamängudel Pariisis, kus ta maailma üllatas nelja kuldmedali võitmisega: 60 m 7,0, 110 m tõkkeid 15,4, 200 m tõkkeid 25,4 ja kaugushüpe 7.18. Aasta varem oli Kraenzlein hüpanud kaugust koguni 7.45, küündides üpris lähedale tolleaegsele maailmarekordile (7.49).

Mehe mitmekülsust iseloomustab see, et peale toodud tagajärgede suutis ta 440 jardi joosta alla 50 sek., hüpata kõrgust 1.80 ja teivast 3.20, tögata kuuli üle 12 m ja heita ketast 35 m ümber. Tolle aja kohta nii häid tagajärgi ühelt mehelt — see tähendas suurt talenti.

1902. a. hakkas ta ette valmistuma hambaarsti kutsele ega püsinud enam võistlusrajal. Enne maailmasõja puhkemist oli ta paar aastat Saksas treeneriks, rändas aga siis tagasi USA-sse, et jätkata hambaarsti ametit.

Lisatud pildil näeme A. Kraenzleini ületamas tõket tema leiutatud stiilis, mida nüüd tunneb kogu maailm. Huvitav on pildi järgi vaadata ka seda, kuidas olid ehitatud toleagepsed tõkked.

De Hart Hubbard

De Hart (Dan) Hubbardi nimi oli vist kõigile tuttav. Tema oli ju see, kes 1924 Pariisi olümpiamängudel võitis kaugushüppe, kuigi samadel mängudel Legendre saavutas viievõistluse sees kaugushüppe maailmarekordiks 7.76,5. Tollal räägiti ja kirjutati, et kui valgenahaline Legendre oleks startinud tavalises kaugushüppes, siis vahest neeger Hubbard oleks jäänud kuldmedalist ilma. Kas see aga tõesti nii oleks olnud, ei saa keegi kindel olla. Võib olla oleks ka Hubbard parandanud siis tagajärge või Legendre poleks saavutanud maailmarekordi.

Esimese neegrina oli kaugushüppe maailmarekordimeheks tõusnud E. O. Gourdin, kes 1921. a. hüppas Harwardis 7.69,5, kuid juba siis astub tema kandadele teine neeger De Hart Hubbard, võites USA meistrivõistlused 1922. a. Enne teda tarvitati peamiselt kerimisstiili, Hubbard aga hakkas esimesena harrastama jalalööki. Ta võitis võrdlemisi väikese hoo, kuid ponistus oli võimas. Kui ta näis juba maanduvat, sooritas ta jalalöögi ja lendas veel edasi. Mehe tagajärjed paranesid aast-aastalt ja 1925. a. kevadel rippus Gourдини maailmarekord ainult juuksekarva otssis: Hubbard saavutas 7.68,7, seega ainult 8 mm vähem maailmarekordist. Otsustati mõlemad neegrid saata olümpiamängudele.

Mõlemad neegrid töid USA-le kaksikvõidu, kusjuures Hubbardil piisas kuldme-

dali taskupistmiseks ainult 7.44,5-st, kuna Gourdin hüppas 7.27,5. Pärast olümpiamänge Hubbard ei loobunud maailmarekordi üritamisest, kuigi Legendre oli selle viinud vahepeal veel 7 sm edasi. Olümpia järel-aastal, s. o. 1925. a., oli Hubbard saavutanud oma suurima kiiruse, kuna kattis 100 jardi järjekindlalt 9,7—9,8-ga ja kordas ka maailmarekordi 9,6. Seepärast polnud ime, kui ta samal aastal hüppas algul 7.64,5, siis 7.70,5, USA meistrivõistlustel 7.73 ja siis 13. aug. uue maailmarekordi — 7.89,6!

Veel järgmistelgi aastatel püsis ta kõrgvormis. A-il 1926—1927 võitis ta USA meistrivõistlused tulemustega 7.68 ja 7.84. Nii oli ta neljandat aastat järjest tulnud USA meistriks. Lõpupunkti pani ta aga

Nõuk. Liidu meistrivõistlused tõstmises

(G. P.) Nõukogude Liidu 12-ad meistrivõistlused tõstmises peeti Minskis. Kärbeskaalus (mida rahvusvaheliselt ei registreerita) oli tugev duell senise meistri M. Kosarevi (Moskva) ja A. Konkini (Kiiev) vahel. Enne tõukamisele asumist Konkini vedas 2,5 kiloga. Kosarev saavutas tõukes 122,5 kg, Konkini aga ainult 117,5 kg. Kosarevi kogusumma 300 kg.

Sulgkaalus tuli kaheksandat korda järjest meistriks G. Popov (Kiiev). Ta saavutas: surumine 90 kg, rebimine 105 kg (maailmarekord 103,5 on sakslase Richteri nimel), tõukamine 130 kg — kogusummas 330 kg.

Kergekaalus oli N. Šatov meister 1933—1939, kuni viimasena nim. aastal ei suutnud algraskust tõukamises rinnale võtta ja loovutas tiitli I. Mehanikule (Moskva), Leningradis kaotas ta samal aastal A. Žižinile. Nüüd, esinedes esmakordselt Moskva meeskonnas, N. Šatov saavutas revanši, saades kogusummaks 355 kg, Mehaniku 245 ja Žižini 240 kg vastu. Kahega tõukamises Šatov püstitas lisatõukel uueks Nõuk. Liidu rekordiks 145,7 kg.

Keskkaalus kiievlane Gr. Novak oli eriti hoos. Surumist alustas ta egiptlase Touny maailmarekordist — 117,5 kg. Teiseks katseks seati 122,5 kg. Novak ajas küll üles, kuid kang ei jäänud sirgetele kättele püsima. Nüüd nõudis ta veel lisaks 2,5 kg ja saavutas kiikide häämmastuseks uue maailma tippsaavutusena 125 kg. Novak ületas juba viiendat korda Touny tippmargi. Rebimise tulemuseks jäi 117,5. Tõukamises läks algraskus 135 kg kergesti. Novak tahtis saavutada fenomenaalse kogusumma 392,5 ja seepärast võttis kohe järgmisena kangile 150 kg. Kuid hoolimata pingutustest ei suutnud ta seda raskust fikseerida, jäädes 377,5-kg kogusummale. Samas kaalus leningradlane Jakovlev seadis uueks Nõuk. Liidu rekordiks rebimises 121 kg, jäädes Touny maailmarekordist maha ühe kilo võrra.

Poolraskekaalus A. Boško (Moskva) saavutas 105+117,5+157,5=380 kg. Tema peakonkurent E. Hotimski (Kiiev) saavutas sama kogusumma — 122,5+110+147,5. Otsustas kehakaal. Märkida on huvitav, et Hotimski kaotas juba teiskordselt raskema kehakaalu tõttu meistritiitli.

Raskekaalus kohtusid kaks parimat — Kutsenko ja Ambartsumjan. Viimane, kes on eriti tugev surumises, sai just sel alal lüüa. 120 kg tuli kergesti, kuid 130 ei õnnestunud kahel korral. Kutsenko aga sai 122,5 kg. Rebimises Kutsenko tulemus oli 127,5, Ambartsumjanil 125 kg. 131,1 ei jäänud pidama. Tõukamises Kutsenko kordas A. Luhaääre maailmarekordi — 167,5, A. sai 160 kg. Võitis Kutsenko 417,5 kiloga, Ambartsumjanil 405 kg.

Meeskonnavõistluses saavutas esikoha Kiiev, teiseks tuli Moskva, kolmandaks Leningrad.

1927. a. sügisel, hüppates Cincinnati 7.98! See oli isegi jänkide meelest liig. Hakati uurima ja lõpuks avastati, et maandumispaik oli veidikese madalamal hüppepakust. Seepärast tagajärge ei kinnitatud uueks rekordiks. Veel mitu teist meest olid vahepeal maailmarekordimeesteks enne kui 1931. a. suutis jaapanlane Chuhei Nambu korrata Hubbardi tagajärge 7.98, mis aga nüüd kinnitati maailmarekordiks.

Veel Amsterdamigi olümpiamängudel startis Hubbard, kus ta oli aga vari endisest. Kahel üleastumisega hüppel sai ta küll 7.30—7.40, kuid otsustaval kolmandal katsel ainult 7.11, millega jäi 11-daks.

Ratturite tööst

Ut hoogu jalgrattaspordis võib märgata juba läinud aasta hooajast. Velodroomidel saavutatavad tulemused pole küll otseselt paranenud, kuni ei muudeta ajakohasemateks trekke, edu on aga näidanud maanteesõit. Viimases ületati läinud aastal rida rekorde ja lisaks ületasid noored endid läbilõike taseme tõstmisega.

Suurema hoo andmiseks kõne all oleva spordi ala tõusule on kergejõustikuliidu juure asutatud jalgratturite osakond, kelle eesmärgiks on ala propaganda ja laiem levitamine üleriiklikult. Varem puudulikud olnud rattasõidu määruised on ümber korraldatud, on loodud Tallinna, Tartu ja Rakveresse kohtunikekogud, on korraldatud kursusi ja loenguid jne. Peale selle on maakonna spordiinstruktoritele antud juhiseid rattaspordi organiseerimiseks.

Käesolev hooaeg töötab kujuneda võistluste ja ürituste rikkaks. Juba esimestel võistlustel saavutati nii Tartus kui ka Tallinnas rahuldavaid tulemusi. Südamelähedasemaks jäävad maanteesõidud, sest selles võib Eesti jalgratturite peret hinnata 120.000 inimesele!

Eesti meistrivõistlused on ümber korraldatud. Neid hakatakse nüüd pidama eraldi velodroomil ja maanteel. Viimaseid on rikastatud 1 ja 10 km distant-side juurevõtmisega ning rahvusvaheliselt vähe tuntud 120 km sõit on asendatud 100 km-ga. Tallinnas, Tartus ja Rakveres on ette näha rida võistlusi, suurimaks aga kujunevad Eesti meistrivõistlused — maanteesõidud Tallinnas 24.—25. aug. ja velodroomisõidud Tartus.

Senisest suuremat tähelepanu peaksid rattasõidu võistluste korraldamisele pühendama ka teised maa-

konnad, eeskätt näiteks Viljandi- ja Valgamaa ning Narva linn. Algatajais peaksid peale spordiseltside olema veel teised organisatsioonid, nagu tuletõrje jne. Mõnes maakonnas on rekordid püsinud juba 10—20 aastat muutumatult, kuigi on teada, et ollakse neid suutelised parandama. Viga on olnud üksnes selles, et pole korraldatud vastavaid võistlusi. Jalgratturid ise peaksid hoolt kandma, et nende praegused võimed ei jääks vaka alla. Kui aga võistlusi korraldatakse, sealt saadetagu võistlusprotokollid kergejõustikuliidu jalgratturite osakonnale üldiseks registreerimiseks.

Jalgrattasport väärrib täit tunnustamist igal pool. Kus omatakse häid rattureid, seal saadakse paremini abi pakkuda ühiskonnale raskuste korral, nagu seda on tuleõnnetused, esmaabi kohalekutsumine, side pidamine jne. Heaks ratturiks ei saada aga enne kui on pidevalt kihutatud maanteel, heaks võistlus-sportlaseks rattasõidus aga pärast rea võistluste sooritamist, kust hangitakse kogemusi.

Pidage jalgrattast lugu kui päästjast häda korral. Kandke suurimat hoolt tema korrasoleku eest. Maal on võistlusratastena levinud n.-n. spordijalgrattad, mis on kaalult kerged ja käigult hõlpsad. Nendega saavutatakse ka paremaid tulemusi.

Organisatsioonid võivad saada igasugust informatsiooni võistluste korraldamiseks, kohtunike ettevalmistamiseks, võistlusteede valikuks, ala organiseerimiseks ning lõppeks ka igasugustest rekordidest aadressil: Kergejõustiku Liidu Jalgratturite Osakond, Tallinn, Müürivahe 22—2, postkast 70. Kõigile asjastuhvitatuile vastatakse.

H. PETERSON.

Ääremärkmeid ÜENU Noorsoo- pidustusilt

Nad rahuldasid kõiki

(O. Ü.) ÜENU 20-aastase tegevuse tähistamiseks toimusid Tallinnas 15. ja 16. juunil ÜENU noorsoo-pidustused. Neid võis jagada nelja suuremasse ossa: üldpidustused, spordivõistlused, parkesinemised ja tegelaste omavaheline lõppkoosviibimine. Kaks esimest osa viidi läbi Kadrioru staadionil, parkesinemised leidsid aset Kadrioru kontsertväljakul ning lõppkoosviibimine Gustav-Adolfi võimlas.

Kuna möödunud aastal leidsid aset umbes samal ajal II Eesti Mängud, kus olid rakendatud suured massid tegevusse, siis olid seekord ÜENU pidustuste korraldajad päris õieti asunud juba varakult eeltöödele, sihiga — pakkuda neil esinemistel organisatsioonilist läbilõiget, kus peab esinema laitmatu ühtlus, täpsus ja mitmekesisus. Nüüd, paarkümmend päeva hiljem, võime öelda eksimatult, et nende pidustustega on jäänud rahule nii peokülalised, ajakirjandus kui ka kogu ettevõtte korraldajad ja arvukas tegelaskond.

Olgu siinkohal toodud mõningad väljavõtted ajakirjandusest, mis võiksid pidustusi mittejälginuile anda erapooletu üldmulje.

Jánki Cornelius Warmerdam, kes äsja parandas oma nimel seisva teivas-hüppe maailmarekordi 457-llikooguni 460-le

„ÜENÜ-laste head töötulemused; XX tegevusaasta tähistamine õnnestus kõigiti hästi... Avatsere-moonia lõppes kõigi esinejate noorte tervitusmarsiga mööda aukülaliste ja pealtvaatajate tribüünist. Vaevalt olid lahkunud staadioni väljakult viimased te-gelased, kui pealtvaatajate tribüüni ette sammusid ilusas rivis ühendatud ÜENÜ segakoorid.“ („U. E.“)

Ja samal ajal kirjutab „Päevaleht“: „Tallinn elas noorsoopidustustele. ÜENÜ üleriigiline juubelipidus-tuste hoogus lõpp Kadrioru staadionil — lauljate, võimlejate ja rahvatantsijate esinemised said sooja vastuvõtu osaliseks.“

Üldiselt olid üldpidustustel peale sõnavõttude ka-vas laulukooride, rahvatantsu- ja võimlemisrühmade ühendatud esinemised. Esmakordselt oli rakendatud sarnaste pidustuste eeskavasse ka laul nii ettekan-tava koorilauluna kui ka ühislauluna. Et ta oma ülesande täitis ja isegi väga hästi täitis, seda kinni-tasid mitmed tuhanded peokülalised oma sooja poole-hoiuga. Ühendatud laulukooris, mida juhatas heli-looja G. Ernesaks, esines 37 ÜENÜ koori. Ette-kantavaid laule oli arvult viis. Järgnesid 24 osa-konna naisvõimlejate esinemine Johanna Hinno juhatusel, kellele kohe järgnes 31 osakonna mees-võimlejate ühisesinemine Hilmar Kadaka juhatusel. Kuigi esinemas polnud suuri masse, jäi üldpilt täiesti heaks.

Rahvatantsude esitamisel oli staadion 13 suure ringiga tihedasti täidetud 57 osakonna hästirõivas-tatud tantsijatega. Eksimatult võib öelda, et sarnast ühtlust ja stiilset rahvatantsu suurte hulkade poolt pole varem veel pakutud. See on aga omakordseks kinnituseks, et rahvatants on järjest arenemas ja muutumas nauditavaks. Rahvatantse juhatas Uilo Toomi.

Erietekannetega esinesid ÜENÜ Tallinna osa-konna nais- ja meesrühmad võimlemisega, siis etno-graafilised rühmad ÜENÜ osakondadest Muhust ja Petserimaalt ja lõpuks läti Mazpulki rahvatantsu-rühm pr. O. Ritumsi ja T. Sandersoni ju-hatusel.

Üldpidustuste kavas oli ka 1500-m meeskonna-jooks, kuna teised võistlused toimusid laupäeval eri-osana, kus oli esindatud 180 võistlejat 30 parimast spordiosakonnast. Nende võistluste kohta on toodud üksikasjalikud andmed ajakirjanduses ja on peetud neid üldiselt õnnestunuks. Igatahes vägagi pinev ja tasavägine võistlus peegeldus nii kergejõustikus kui ka võrk- ja jalgpallis. Jääks vaid soovida, et ÜENÜ sportlaspere, kuhu praegu on organiseerunud üle nel-ja tuhande sportlase, jatkaks oma tegevust endise innuga.

Pidustusi oli jälgimas Kadrioru staadionil üle 6000 inimese, kontsertväljakul ligi 3000 ja spordi-võistlusil 1000 inimese ümber.

Aktiivselt oli rakendatud üle 2500 ÜENÜ liikme 148 osakonnast. Rongkäigus ja defileel esinesid 82 osakonna lipud.

Kokku võttes võib öelda: pidustused õnnestusid ja ÜENÜ võib jääda oma töötulemustega täiesti ra-hule.

Tallinna Jahtklubi võidusõidud

Võitjad selguvad hiljem

(A. P.) Purjespordi-hooaeg on seni möödunud rahvusvaheliste võistlusteta. Tallinna Jahtklubi kor-raldusel on peetud kaks võidusõitu rändauhindadele Tallinna reidil. Esimesel võidusõidul 6 meremiili dis-tantsil jõudis esimesena finiši Tallinna Politsei-Ametnike Kogu jaht „Dagy II“ E. Metsa juhtimi-sel ajaga 1.15.22,0; 2. F. Toferi „Lilo-Reet II“ 1.18.13,0; 3. P. Öpiku jaht „Rauna“ A. Öpiku juhti-misel ajaga 1.25.45,0. Teisel võidusõidul oli eduka-maks F. Toferi „Leilo-Reet II“ ajaga 1.35.25,0, kusjuures võistlusmaa pikkus oli 8 meremiili. Tei-sele kohale jäi P. Öpiku „Rauna“ 1.35.35,0; 3. O. Soomeri „Arandi“ 1.43.15,0. Rändkarikate võitjad selguvad sügisel purjejahtide hooaja parandatud sõiduaja väljaarvestamise järele.

Stardi-auhinnalet osutus kiireimaks jahiks esime-sel võistlusel R. Tavasti „Thea“ ja teisel võistlusel H. Treier „Shanghai“, mis väljusid startidist vas-tavalt 4 sek. ja 0,8 sekundi jooksul. Osavõtjaid oli esimesel võidusõidul 8 ja teisel 11 purjejahti.

Juunikuu jooksul peeti koolide riigikaitseliste õppuste puhul üle riigi klassikatseid väikekaliibri-püssist laskmises koolinoortele Eesti Laskurliidu normide kohaselt. Klassikatsetest võttis osa 118 õpi-last, kellest suurmeistrinormi täitis kolm ja eri-meistrinormi koguni 59 õpilast. Rida õpilasi täitis veelgi suurmeistrinormi, kuid Eesti Laskurliidu mää-ruste kohaselt nad kuuludes meistriklassi ei pääse-nud kaugemale kui erimeistriklassi. Eesti Laskur-liidu klassikatsetel on suurmeistrinormiks väikeka-liibri-püssist kolmest asendist à 20 lasuga 570 silma ja kergepüssist 555 silma. Erimeistriklassis on vas-tavad normid 545 ja 530 silma.

Suurmeistrinormi täitsid Ülo Lehtmets (Talli-na tehnikum) kergepüssist 557 (179+188+190) s., Tartust Arnold Rammo kergepüssist 563 (179+190+194) s. ja Kalle Riikoja kergepüssist 578 (185+194+199) s.

Erimeistriteks said: Tallinnast — E. Liiv-rand, E. Kasari, J. Koljak, J. Madise, V. Ounapu, A. Kruusimaa, O. Raidma; Viljandist — A. Laos; Pärnust — G. Nirk, J. Kalmaru, L. Luks, A. Alev, E. Könning, F. Luksepp; Põltsamaalt — H. Peets, K. Lööke, V. Karro, M. Sakk, V. Lettens, E. Kiipsaar; Valgast — L. Paluvits; Tapalt — E. Kuuskand; Türilt — V. Liivoja, V. Pakkal; Nar-vast — A. Ivkin, B. Lehiste; Tartust — R. Laur-soo, V. Vasila, V. Künnapää, R. Usar, H. Ambre, V. Laos, K. Teras, V. Linsi, E. Sume, T. Serka, L. Tõ-nisson, A. Räbavõitra, A. Lamesoo, A. Kankes, A. Sootla, V. Tui, E. Värnik, V. Peensalu, O. Valgerist, O. Vanker, K. Tamm, K. Rämmal, A. Lehtmäe, R. Looga, K. Bruus, H. Ounmaa, O. Stolsen, E. Brikk, A. Ihaste, A. Schiffer, K. Reili, A. Saviauk ja A. Leetmaa.

Arno Poolak.

Parica MAITSERIKKAD
 MEISTERFOTOGRAAFID PILDISTUSED
 KUNINGA 1
 ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

KOKKUSURUTUD REEAD

● Uusi rahvusrekorde kergejõustikus on püstitatud: Türgis 110 m tõkkeid Faik 14,7, Greekas 3000 m Mavrapstolos 8.52,6, Itaalias kõrgus Campagner 1.95, Jugoslaavias vasar Stepinik 51.71, USA-s Wolcott 200 m tõkkeid 2,23 ja 220 jardi tõkkeid 22,5. Kaks viimast tagajärge on ühtlasi maailmarekordid.

● Neegri Bill Watsoni esimene üritus uue maailmarekordi püstitamiseks kümnevõistluses ebaõnnestus. Ta saavutas 7498 punkti, kuna maailmarekord on 7900 p.

● Poksi raskekaalu maailmameister Joe Louis kohtas uuesti Tšiili meistri Arthur Godoy'ga. Seekord maailmameister löi oma vastase knokki 8. roundil, kuna eelmise matši sama mehega oli ta võitnud napilt punktidega.

● Saksa end. kõrgushüppemeister Günther Gehmert sai surma sõjas läänerindel.

● Peale Musina on Itaalia poksijaist veel üheksa siirdunud elukutselisteks. Nende seas on ka meistrilazzari (raskekaal) ja de Stefano (kergekeskkaal).

● Jalgpallimeistriteks on tulnud Ungaris Ferenzaros, Itaalias Ambrosiana, Böömi-Määrimaal Sparta ja Rootsis Elforgi Boras.

● Posenis ja ka mitmes teises end. Poola linnas, mis on Saksa valduses, on juutide sünagoogid ümber ehitatud moodsateks basseinideks.

● Itaalia jalgpallijuhte Barlassina organiseerib vabadest Euroopa jalgpallituusadest meeskonda võistlusreisiks Lõuna-Ameerikasse.

● Londoni meisterturniiril males jagasid 7½ punktiga esikoha Golomberg ja leedulane Lists, kolmandaks tuli Vera Menčik 6 ja neljandaks sir Thomas 5½ punktiga.

● Jänkid on koostanud rahvaste paremsjärjestuse 1939. a. kohta kergejõustikus. Arvestati kuue parima tulemusega populaarsematel aladel, kusjuures esikoha eest arvatati 10 punkti ning edasi 5, 4, 3, 2 ja 1 p. Sel alusel on paremsjärjestus järgmine: USA — 209, Soome — 100, Saksa — 74, Rootsi — 28, Jaapan — 18, Inglise ja Norra — 14, Itaalia — 12, Austraalia — 9, Belgia — 5, Eesti — 3, Peruu — 2 ja Holland 1 p. Eesti on seega üheteistkümnendal kohal.

● Rumeenias oli enne Bessaraabia ja Põhja-Bukovina loovutamist 503 jalgpalliseltsi 51.331 registreeritud mängijaga.

● Tennis Ungari võitis Saksa 5:0. Saksa poolt ei mänginud kaasa tema tuusad Menzel ja Henkel.

● Jänki Alfred Blozis on nüüd täitnud lootused, et ta kolmanda inimesena maailmas ületab kuulitõukes 17 m piiri: ta tõukas 17.08, mis on kõigi aegade teine tulemus. Uueks 16 m meheks on tõusnud jänki Michael 16.02-ga. Glenn Cunningham on jooksnud 1500 m 3.49,0-ga ja John Woodruff 800 m 1.48,6-ga. Tõkkejooksjad E. Dugger ja L. Wolcott on 110 m katnud 13,9-ga. Uus sprindisuurus tõuseb Pennsylvaniast pärinevast Norwood Ewell'ist, kes 100 jardi on jooksnud 9,7 ja 220 jardi 20,9-ga. A. Blozis on ketast heitnud 51.02.

● Münchenis Josef Schuster, kes tõstmises on kehakaalult alla sulgkaalu, seega kärbeskaalus, saavutas kogusummas 287,5 kg. Tema üksiktõsted olid: surumine 95, rebimine 82,5 ja tõukamine 110 kg. Kõik need arvud on uued Saksa rekordid, mitteametlikult ühtlasi maailmarekordid.

● Kalifornias on Les Steers ja Wilson hüpanud kõrgust 2.06, täpsemalt jardidest meetritesse ümber arvutades koguni 2.06,6. Maailma parimaks peetud sprinter Clyde Jeffrey sai New Yorgis ootamatult lüüa ajutiselt seal elunevalt brasiillaselt Bento de Assis'elt, kes teda võitis 100 m-is ajaga 10,4.

● 29. juunil s. a. möödus 28 aastat Stokholmi olümpiamängude avamisest, kus eestlased sooritasid oma olümpiadebüüdi. Seega on sellest möödunud kuus olümpiaadi (neliaastakut).

● Tallinna NMKÜ vabaõhurniiri korvpallis, millega pühitseti ameeriklaste poolt Eestisse korvpalli toomise 20. a. juubelit, võitis Fr. Krulli käitise meeskond, kuigi startisid liiduklassi kuuluvad Kalev, Russ ja Tall. NMKÜ.

● Eesti Käsiipalli Liidu esindajatekogu koosolekul valiti edasi liidu esimeheks Edgar Kolmpere. Korvpallis otsustati liiduklassi meeskondade arv tõsta kaheksale ja võrkpallis kuuele. Meistrivõistlused peetakse ühevoorulistena. Määrusi muudeti ka selles osas, et üks klubi ei saa liiduklassis esineda 2 meeskonnaga, mistõttu korvpallis langes liiduklassist välja Russ II, ilma et ta oleks saanud sooritada seal ühtki matši.

● Buenos Airesis peeti huvitav jalgpallimatš, kus Argentiina rahvusmeeskonna vastu esines Lõuna-Ameerika ülejäänud riikide koondus. Poolaeg lõppes 1:1, teisel poolajal argentiinlased juhtisid korra 4:1, kuid lõpuks ometi kaotasid 4:5!

● Täies hoos on jalgpall praegu öieti ainult Lõuna-Ameerikas ja Nõukogude Liidus. Mujal teeb poliitiline ja sõjaline õhkkond tema harrastamiseks suuremaid või vähemaid takistusi, või on mindud suvepuhkusele.

● Sakslannad on jooksnud uue maailmarekordi 4 × 200 m teatejooksus. Sellega tuli toime Sport-Club Charlottenburg, kes sama ala rekordi omanikuks oli ka 1928. a. Nüüd saavutati ajaks 1.44,6. Selle maailmarekordi areng on olnud järgmine:

1.51,6	Inglise rahvusnaiskond	1923
1.50,6	S. C. Charlottenburg, Saksa	1928
1.50,4	Linnets, Prantsuse	1928
1.48,2	VfL Brandenburg, Saksa	1929
1.47,6	Prantsuse rahvusnaiskond	1929
1.45,8	Saksa rahvusnaiskond	1932
1.45,3	Saksa rahvusnaiskond	1938
1.44,6	S. C. Charlottenburg, Saksa	1940

Maailmarekord näitab, et kui neli sakslannat teatenaiskonnana jookseksid 800 m-is näiteks isegi Rudolf Harbigi vastu, suudaksid nad teda võita.

● Uus heade võimetega keskmaajooksja on USA-s esile kerkinud Paul Moore'i näol. Ta on 184 sm pikk ja kaalub 65 kg. Juba hooaja algul tõmbas ta endale tähelepanu miilijooksus, saavutades ajaks 4.11,0. Nüüd on temast saanud maailmarekordimees, kuigi seda Euroopale vähepopulaarsetel distantsidel. Maailmarekordi jooksis ta ¼ miilis (1206 m) 2.58,7, kuna endine rekord kuulus S. C. Woodersonile 1. a. püstitatuna 2.59,6.

Esimese tunnustatud maailmarekordi ¼ miilis jooksis 1895. a. iiri päritoluga jänki Tommy Connet — 3.02,8. See rekord püsis 36 aastat, kuni prantslane J. Ladoumégue seadis uueks rekordiks 3.00,6. Edasi parandasid rekordi: 1937. a. belglane Mostert 3.00,4, 1938. a. jänki Rideout 3.00,3 ning siis ülalmärgitud Wooderson ja Paul Moore.

AKTSIASELTS TALLINNA LAEVAÜHISUS

Laevaomanikud

Laevamaaklerid

Speditöörid

Süteimport

Laevade

varustamine

Peakontor: S.-Karja 18, tel. 426-90 (4 liini)

Telegr.: „LAEVANDUS“

OVOMALTINE

on kasulik igalpool, olgu spordi või kutsetöö alal tegetsejatele, kus edu suurel määral oleneb vastupidavusest. «Ovomaltine» aitab suurendada vaimlist ja kehalist võimet. Kas ei peaks Teiegi tähelepanu pöörama sellele oma võimete kindlustamisel?

Saadaval kõikides apteekides ja rohu kauplustes.

Pealadu: A/S. «Ephag»
Tallinn: Harju tän. 41 ja
Narva mnt. 42
Tartu: Kompanii 1

Dr A. WANDER A.-G. BERN, SCHWEIZ

OVOMALTINE terwendab ka Teid!

Soovitame meie tuntud saadusi:

SIDOL

metallipuhastusainet

LODIX

kingakreemi

SIGELLA

poonimisvaha

Meie kvaliteetkaubad on tõenda-
valt kõige enam ostetavad Eestis!

A.-S.

SIDOL COMPANY

TALLINN, SOO TÄN. 29 · TELEFON 441-00

SAMA

MIS VÕITJA
SPORDIVÄLJAL

ON

„PÄEVALEHT“

LEHTEDE HULGAS

VÄRSKEIMAIK TEATEID NII
SISE- KUI VÄLISMAASPOKDIST
JA SPORDISÜNDMUSTEST

„LASTE RÕÕM“

ON IGA LAPSE SÕBER